

Բ Ի Ի Ր Ա Կ Ն

Հ Ա Բ Ա Թ Ա Թ Ե Ր Թ

ԻՆՏ. ՏԱՐԻ

23 ՅՈՒՆԻՍ 1907

ԹԻԻ 26

ԻՏԱԼԻՈՅ ՎԱՃԱՌԱՎԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՆՀԱՄԵՄԱՏ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

Թուրքիոյ Մէջ

ՄԱՆԱԾ ԵՒ

ՄԵՏԱԳԱՆՆԵՐ

Իտալական վրդաւորներէն կարեւոր մաս մը այս շաբթու ժամանեց Պոլսոյ հրապարակը: Վրդաւորի և թագհնի տեսակներուն մէջ այս տարի ալ ամէնէն աւելի իտալականները պիտի ծախուին, որովհետեւ ասոնց գինը՝ որակին հետ բազմապատէ՛ նմանօրինակ արտադրութիւններու մէջ ամէնէն ատանն ու ծախուելու ամէնէն յարմարն է:

Զարմանալի է որ ո՛չ մէկ եւրոպական ճարտարագործ երկիր, հակառակ անդուլ ջանքերու, չկրցաւ մրցիլ իտալիոյ հետ այս վաճառքներուն մէջ:

Բայց ասկէջ աւելին կայ: Իտալիոյ ո՛չ թէ այս տեսակին մէջ միայն անմրցելի մնաց, այլ յաջողեցաւ նաեւ վերջերս մեր հրապարակէն վանել կարեւորագոյն վաճառք մը՝ ամերիկեան ֆապօքը, որ ամենամեծ քանակով ու միօրինակ ու-

րակով կը պատրաստուէի՝ նախանիւթը արտագրուած բո՛ւն տեղւոյն վրայ և ահագին դրամազուլաներով աշխատող գործարաններու մէջ :

Բամբակեղէնի ճարտարութեան մէջ, Իտալիա ուրիշ փայլուն յաջողութիւն մ'ալ ունեցած է : — Մանածը, որ Թուրքիոյ համար անհրաժեշտ նախանիւթ մ'է, մինչեւ մօտ ատեն անգլիական գործարաններու մենաշնորհն էր, և համապատասխան գոյացած էր, — ինչ որ հաստատած էին նաեւ շատ մը երկիրներու անյաջող փորձերը — թէ մանածը Լանքաշիրի խոհու կլիմային ներքեւ անգլիական ածուխի անոպառ հանքերով միայն կրնայ պատրաստուիլ :

Իտալիա հիմէն խախտեց այդ համոզումը, յաջողելով անգլիական գործարաններուն ձեռքէն խել մանածի առեւտուրէն ո՛չ—անատեսիլ քանակութիւն մը :

Թուրքիոյ բոլոր վաճառականներուն համար շահեկան, մանաւանդ խիստ հետաքրքրական է գիտնալ Իտալիոյ յաջողութեան միջոցները : Տասն տասնեւհինգ տարի առաջ, Իտալիոյ ճարտարագործ երկիր մը յղլալն իսկ դեռ խնդրոյ ներքեւ էր : 1891ին, Ռէֆէ- ֆէ ֆէ Մաքի մէջ, վէլֆրէտո—Բառէթօ լուրջ ուսումնասիրութիւն մը ըրած էր Իտալիոյ անտեսական կեանքին վրայ, և ապացուցած էր որ Իտալիա ճարտարագործ երկիր մը չէ : «Հոն, ո՛չ բաւական դրամազուլիս կայ, ըսած էր, ո՛չ ալ եւրոպական ուրիշ երկիրներու հետ չափուելու կարող աշխատողորներ : Հոն գործաւորը գէշ կ'աշխատի որովհետեւ լաւ չի սնանիր, ընկճուած ըլլալով տուրքերու ծանր բեռի մը ներքեւ . վերջապէս Իտալիա գուրկ է ճարտարութեան էական տարրերէն :»

1897ին, այսինքն ատար տարի առաջ, առեւտրական կարեւոր գրքի մը մէջ, Հանրի Պլան կը գրէր սա տողերը . «Տնտեսական աշխարհի մէջ բուն պայքար մը կայ սա խնդրոյն համար թէ Իտալիա պէ՞տք է ըլլայ ճարտարագործ երկիր մը թէ ոչ : Այն ճարտարութիւնները, որոնք երկրագործութեան վրայ հիմնուած չեն, արտեստակեալ գոյութիւն մը ունին անտեսական օրէնքով, և իրենց կեանքը մաքսապաշտպան միջոցներու կը պարտին» :

Իտալիա այդ վիճակին մէջ էր ահա, ուրիշ կրնայ հետեւ

ցուլի թէ Խաղիայ երկրադործութիւնը յեանհալ վիճակ մը ունէր, երկրին մէջ առատ դրամագլուխ չկար, գործաւորներն անկարող էին, ուստի Խաղիա ճարտարագործ երկիր մը չէր կրնար համարուիլ:

Եւ իրօք ալ այդպէս էր: Եթէ ակնորդ մը նետենք նոյն միջոցի Թուրքիւնտալական վաճառականութեան վրայ, շատ ստույգ պիտի գտնենք Խաղիայ ճարտարութեան մասին ըստածները: 1889էն մինչեւ 1893, հինգ տարուան մէջ, Խաղիա ընդամէնը տարին միջին հաշուով 700,000 ոսկիի վաճառք ներածած է ի Թուրքիա: Ահաւասիկ գլխաւոր ներածուածները. — Մետաքսեղէն 66,000 ոսկի, Մորթ—Կաշի 65,000, Ձէթ 50,000, Բրինձ 33,500, Լեմօն 31,900 ոսկի: Գալսով մանածին ու բամբակեղէն հիւսուածոններուն, որ այժմ Խաղիայէ ներածուած վաճառքներուն կարեւորագոյն մասը կը կազմեն, այդ տարիներուն մէջ ներածուած էին 25,750 ոսկիի մանած և 12,500 ոսկիի բամբակեղէն: Նոյն միջոցին մէջ Թուրքիա տարին 1,400,000 ոսկիի ապրանք արտածած էր Խաղիա, այսինքն ներածուածին կրկնապատիկը: Միայն 682,000 ոսկիի ցորեն, վարսակ, դարի ծախած էինք Խաղիայ:

Այս թուանշանները, ինչպէս նաեւ ներածուած վաճառքներուն տեսակները բաւական են հաստատելու թէ այդ միջոցին, —այսինքն քանի մը տարիներ առաջ—, Խաղիա իրօք ճարտարագործ երկիր մը չէր:

Բայց յետոյ, Խաղիա անակնկալ երեւոյթներ պարզեց ճարտարութեան մէջ: Հսկայ քայլեր առաւ և յաջողեցաւ քանի մը կարեւոր ճիւղերու մէջ ուրիշ ճարտարագործ երկիրները գլել, անցնել: Այդ յառաջդիմութեան հետեւանքով, հինգ տարուան մէջ Խաղիայ ներածութիւնք ի Թուրքիա՝ գրէթէ կրկնապատկուեցան: 1897ին, 12,370,000 ոսկիի վաճառք դնած, էինք Խաղիայէ: Յաջորդ հիկ սարուան մեջ այդ գումարը 40% համեմատութեամբ աւելցաւ: 1902ին Խաղիա 2,193,000 ոսկիի վաճառք գրկած էր ի Թուրքիա: 1904ին այդ գումարը հասաւ 3,061,300 ոսկիի պատկառելի գումարին, որուն գրէթէ կէսը մանած ու բամբակեղէն և մէկ քաւորդը մետաքսեղէն է:

Տասը տարուան կարճ միջոցի մը մէջ Խաղիական ար-

տաղբութիւնները միմիայն թուրքիոյ առեւտրական հրապարակներու վրայ չէ որ այս աստիճան մեծ ապառուժ և յարգ ունեցան, այլ նաեւ իր ճարտարարուեստին շնորհիւ իտալիա հետդհեմէ յաջողեցաւ կարեւոր դիրք մը դրաւել համազգային վաճառականութեան մէջ: Իտալիա տարին իբր 2 միլիառ ֆրանքի վաճառք կը ներածէ և $4\frac{3}{4}$ միլիառ ֆրանքի կ'արտածէ: Առեւտուրի քանակի տեսակէտով, միջազգային առեւտրական հրապարակներուն վրայ ութերորդն է:

Իտալիա ինչպէս կրցաւ յանկարծակի ճարտարագործ երկիր մը ըլլալ, ինչ բանի կը պարտի իր փայլուն յաջողութիւնները: — Համառօտիւ ցոյց տանք պատճառները:

Իտալիոյ աշխարհագրական դիրքը, բնական նկարագիրը ու տնտեսական պարագաներ թեւադրեցին որ իտալիա մտնէ ու յառաջ երթայ ճարտարագործութեան ասպարէզին մէջ: Իտալիա մեծատարած երկիր մը չէ, 286,650 քառ. քիլօմէթր տարածութիւն ունի: Բայց հակառակ այս չափաւոր տարածութեան, առեւտուրի և ճարտարութեան տեսակէտով Եւրոպական երկիրներու մէջ ամէնէն նպաստաւոր դիրքը ունի: Անոր շրջագիծին երեք չորրորդը ամբողջ ծովագերք և մէկ քառորդով միայն ցամաքային երեք վաճառաւոր երկիրներու սահմանակից է: (Իտալիա 8814 քիլօմէթր շրջագիծ ունի, որուն 1038 քիլօմէթրը Ֆրանսայի, 900 քիլօմէթրը և Աւստրիոյ սահմանակից է, իսկ 6876 քիլօմէթրով Միջերկրական ծովու մէջ թերակղզիի դիրք ունի): Իտալիա անմիան կլիմայ մը ունի: Հոն Լոմպարտիոյ ձիւնապատ բարձրաւանդակներէն մինչեւ տաք Քալապրիա՝ բարեխառնութեան գրէթէ ամէն գօտիները կը բեղմնաւորեն: Իտալիոյ մէջ ամէն բոյս, նոյն իսկ անտրոպիկ մշակութեամբ, կ'աճի: Որթատունկի, ձիթենիի և թթենիի նման առանձնաշնորհաւ տունկեր, որոնցմէ զուրկ է Եւրոպայի մեծ մասը, Իտալիոյ մէջ կատարեալ յաջողութեամբ կը մշակուին: Այս բարեբեր հողին վրայ ու քաղցր կլիմային տակ բնական է որ մարդ աճան կ'ապրի, քիչով կը գոհանայ, այս է պատճառը որ Եւրոպայի մէջ խոտլացի գործաւորը ամէնէն աւելապէտը եղած է: Իտալիա ունի երկաթի, ծծումբի, զին-

կոյի ևն. հանքեր, բայց հանքերուն ամէնէն թանկագինը, ածուխը, որ ճարտարագործութեան հացն է, կը սրսկիլ իտալիոյ: Բնութիւնը լիովին դարմանած է այս թերութիւնը, ամառ ընծայելով միլիոնաւոր ձիու զօրութեամբ ջուրի հս- սանքներ, որոնք ձրի կերպով հանքածուխին գործը կը տեսնեն: Աշխարհագրական նպաստաւոր դիրք, բնական ան- նման նկարագիր, գործաւորի աժան վարձք՝ ճարտարա- գործութեան մէջ յաջողութեան գլխաւոր տարրերն են: Ա- տոնք անշուշտ երկար առեն չէին կրնար վրիպիլ իտալացի և օտար գրամատէրներու ուշագրութիւնէն: Եւ երբ սկսու- տրամագրելի ըլլալ իտալական գրամագլուխը, որ առն առա- նեւհինգ ատրի առաջ կ'ապուած էր հողեր գնելու, շէնքեր և երկաթուղիներ շինելու ևն., ջանք եղաւ օգտուելու երկրին նպաստաւոր յատկութիւններէն, և սկսաւ շարքը ճարտարագործութեան ամէն տեսակ հիմնարկութիւններու, որոնց չնորհիւ իտալիոյ ճարտարութիւնն ու վաճառակա- նութիւնը անբաղդատելի կերպով զարգացան: Իտալիոյ մէջ յարատեւ կերպով կը շարունակէ զանազան գործարան- ներու շինութիւնը, որոնցմով իտալիա ո՛չ միայն մանածի, բամբակի, մետաքսի արտադրութիւններով, այլ կարգ մը ուրիշ կարեւոր վաճառքներով յաջողապէս պիտի մրցի եւ- րոպական ուրիշ գործարաններու հետ առեւտր. հրապարակ- ներու վրայ և բնականաբար մեր առեւտր. հրապարակնե- րուն ալ վրայ, քանի որ Թուրքիա ամէնէն մօտ է իտալիոյ, ճարտարագործ երկիրներու մէջ:

ԹՈՒՐԲԱՅՈՑՈՅ ՀԻՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՔ

Ա.Մ.Ա.Ս.Ի.Ա.Յ.Ի Վ.Ա.Ճ.Ա.Ռ.Ա.Կ.Ա.Ն

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԱՆՈՒԿ ՕՂՈՒ

(150 ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ)

Թուրքահայոց հին վաճառականութիւնը, որ ընդհան- րապէս խառն էր սեղանաւորութեան հետ ու կը կատարուէր

գլխաւորապէս տեղական ու նախնական ապրանքներու փոխանակութեամբ և փոխատուութեամբ, մինչեւ 1835 չունէր ինչ և է ուղղակի յարաբերութիւն և գործառնութիւն եւրոպական հրապարակներու հետ, բաց ի վեհաւիկի ու ճեշովայի հրապարակներէն, ուր 12րդ դարէն հայերն սկսած են կատարել առեւտրական գործառնութիւններ:

Գրելէ առաջ 1833էն առգլին Թուրքահայոց վաճառականութեան վրայ՝ տա՛նք քանի մը կենսագրական և գործառնական համալուծ տեղեկութիւններ հին Թուրքահայ երեւելի վաճառականներէն սմանց վրայ, սկսելով Ամասիացի նշանաւոր Կարապետ Մանուկ Օղլոյէն:

Այս Կարապետ Մանուկ օղլու ծնու Ամասիա քաղաքը՝ աղնուական և հարուստ ծնողքէ, 1755ին: Տասն և եօթ տարեկանին՝ սկսաւ ինքնագլուխ վարել իր հօր վաճառատան գործերը. քսան երեք տարեկանին՝ վաղ իսկ ամուսնացած՝ անցաւ Կ. Պոլիս, ուր սկսաւ առեւտր. մեծագոյն գործառնութեանց: Սեղանաւորութիւն ըրաւ շատ Փաշաներու, մասնաւորապէս երկու մեծ Փաշաներու, որ բազմահոջակ անճնաւորութիւններ էին:

Մանուկ օղլույի վաճառաբարձ նաւերը կ'երթեւեկէին Խրիմ և Ռուսիա. քսան տարի շարունակելով այսպէս թանգար—վաճառականութիւն մը՝ ղիզեց մեծ հարստութիւն, և ապա սկսաւ վատիլ ու իյնալ:

Այդ առաջին անկումէն ետեւ՝ նորէն կանգնեցաւ օղնութեամբ իր եղբայրներուն և վերատին ինկաւ, մինչեւ որ մղեալ արկածներէ ու հիւանդութիւններէ՝ զնաց Սինոպ ու անկէ Եանեա, ուր նորէն տէր եղաւ ասնի և ղիւրքի:

Ապա Կ. Պոլիս վերագոռնալով՝ կըրցաւ ասնի մը համար զբաղիլ իր առեւտր. հին գործերով, մինչեւ որ բախելով մեծամեծ վնասներու՝ միաքը դրաւ երթալ ապրիլ ի Ֆրանսա: Հետգհետէ վարչաւ, Պերլին, Վիեննա, Համպուրկ, Լոնտրա և ուրիշ եւրոպական քաղաքներէ անցնելով՝ 1823ին հասաւ Փարիզ:

Հոն՝ իր ամբաւ հարստութեանց նշխարներովը՝ բացաւ արեւելեան անուշահոտութեանց խանութ մը՝ Պազառ Խաչի-հնի մէջ, մինչեւ որ հոն ալ հրգեհ մը պատահելով՝ մոխիր

գարձուց կարապետին վերջին հանգրուանը, այնպէս որ եօթանասանամեայ հայ Յարեն հարկագրեցաւ ազանիւ զիշերները ճամբաներու վրայ:

Վերջապէս՝ Թրանտացի երեւելի բարեկամ անձնուրու թիւն մը վրան գթալով՝ հանգանակութեամբ ազատան ճարեց անոր և գնեց խանութ մըն ալ Պուրջիւսի քէ Բանօ-րաւնայի վրայ, ուր ձերուիլը կ'ապրէր՝ ծախելով զիւրագին բաներ: Հո՛ն ալ սակայն անպոք բազմի հալածեց զինքը, զի եղաւ օր մը որ ինք ամբաստանուեցաւ արգիլեալ ծխախոտ ծախելու յանցանքով, ու գատատանի ենթարկուելով՝ հազիւ կըրցաւ անպարտ ելնել ու ազատիլ տուգանքէ: Իր փառապանք՝ Տիւրքանաթի՝ գրեց իր վարքը Վարի հայոյն կարապետի Մանուկ օղլույի, սեղանաւորի, ապագր. 1828 ի Փարիզ:

Այս ձախողութիւններէն ետք՝ կարապետ ա'լ խելամուտ իր բազմին գծնէութեան, որոշեց մեկուսանալ Արշիպիդոսօսի կղզիներէն մին հանդերձ իր ընտանիքովը, ու ապրիլ հոն վերջին համեա խմատասիրութեամբ մը:

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԶԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԻՆ- ՅԵՌԱԶԴԻՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՇԱՀԵԿԱՆ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԱՍԻԱՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՍԵՐԻ ՄԸ

ԵՒ «ԲԻԻՐԱԿՆ»Ի ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԱՇԽԱՏԱԿՑԻՆ ՄԻՋԵԻ

X

Ամասիայէն գործարանսէր մը հետեւեալ ցամակն ուղղած է մեզ. —

Խմբագրութիւն ԲԻԻՐԱԿՆԻ,

Թիւ 20 Բիւրակնի 825 էջին մէջ Կ. Գ. Ներսէսեան էֆ.ի հարցումներուն ձեր մասնագէտ աշխատակցին տուած պատասխաններուն առաջին մասին մէջ արկըն խիտ տեղաւորելու համար երեք անգամ թեփե զարնիլ կը յանձնարարուէր:

Ստուգիւ երեք անգամ թեփե զարնելը գործուածքին կուտայ ուղուած խտութիւնը. սակայն գործնականին մէջ մեր ունեցած փորձառութեամբ կը խորհինք թէ այդ կերպը գործաւորաց սրտնեղութեան պատճառ կ'ըլլայ քիչ կրնալ գործելուն համար, քանի որ երկու կամ երեք անգամ թեփե զարնելը ուղղակի ժամանակի կորուստ ըսել է: Մենք կ'ըլլա՞նք թէ գործասեղանին հաստատուն կազմուածքը, և չեղկիւին թեղկեանին մէջ լարուելու կերպը գործուածքին խիտ ըլլալուն կը նպաստեն: Ներփակեալ նմայնիս հոս մենք կը պատրաստենք, և զայն պատրաստելու եղանակին սէջ մեր փորձառութենէն կը խորհինք թէ ուրիշներ ալ կրնան օգտուիլ: Ուստի կը փութանք հետեւեալ մանրամասնութիւններն յայտնել. —

Ընդհանրապէս գաւառներու մէջ մանիսա գործող թեղկեաններու կազմուածքը շատ թերի է իր ընդհանուր գիծերուն մէջ և այդ թերութիւնները զգալի չեն գործի տէրերուն համար, որովհետեւ մեծ մասամբ 48—50 տանթիմ լայնքի մէջ 400էն 480 ճիշտ ունեցող տանտերու մէջ տուառուելն 4 թել կը գնեն մէկ ճիշի համար և մէկ տանթիմի մէջ 14էն 16 թել կը նետեն, սակայն երբ տակէ խիտ գործուածքի մը հանգիւպին, գծաւարութիւնները վերցնելու համար միջոցներու չեն գիմեր և այդ ուղուած տեսակը չչինելով գործին մէջէն կ'ելնեն:

1. — Թեղկեանին կազմուածքը այնքան հաստատուն ըլլալու է որ ձեռքով երբ ցնցինք, կարելի չըլլայ զայն շարժել:

2. — Թեփեն սովորական թեփեներէն դէթ մէկ ու կէս անգամ աւելի ծանր ըլլալու է իր հաստատուն կազմուածքով և ո՛չ թէ երկաթ աւելցնելով, որովհետեւ երկու կողմի թիւերը երբ բարակ ըլլան, գործուած պահուն թեղկեանը կը ցնցուի և թելերը լաւ չեն տեղաւորուիր:

3. — Մագնէտը սալմիւնէն 25 տանթիմի չափ բարձր պէտք է ըլլայ:

4. — Եթէ հին դրութեամբ սաքին մեծ մաստերուն միջոցաւ կոխուի՝ երբեք չի յաջողիր: 5 տանթիմ հաստութեամբ ու լայնութեամբ և 85 տանթիմ երկա-

րութեամբ երկու փայտեր պէտք է երկնցնել, որոնց մէկ ծայրէն ծակելով երկաթ մը կ'անցընենք, հաստատուն աւելոյ մը մէջ կը գնենք, և ասպերուն դալիք ուղղութեամբը ծակեր բանալով, ասպերուն հետ հաղորդակցութեան կը գնենք ու այդ փայտերուն միւս ծայրերէն ալ կոխելով կը գործենք:

5. — Ձօզկիւն սովորական գրութեամբ քեզիեան առնելու չէ. փոխանակ չորսվանով կերիւ բռնելու, չօզկիւին ետեւը քար պէտք է կոխել, չօզկիւին կրելիք չափին համեմատ: 45—46 սանթիմ գործուածքի մը համար 20—30 օխա ծանրութիւն պէտք կ'ախել:

6. — Ձօզկիւն քեզիեան տանելէ յետոյ պէտք է վարի ճիւղէնով գործել, այսինքն ասքերը երկուքը մէկ կոխուած պահուն աղջկինէն չորս սանթիմ ցած պէտք է ըլլան ասպերը:

Այս կերպով քեզիեանը շտկելէ յետոյ գործաւորն աքկըն կը նետէ, ասքը կը կոխէ և քեֆէն կը զարնէ և այսպէս յաջորդաբար գործելով, ներսիակեալ նմոյշին համաձայն խիտ ապրանք կ'ընայ պատրաստել: Միայն ուշադրութիւն ընել տալու է գործաւորաց որ սանարէն չքաշեն քեֆէն զարնելու համար, այլ քեֆէին մէջտեղէն և ուժով զարնեն:

Ձեր մասնագէտ աշխատակցին տուած պատասխաններէն շնորհակալ ենք, միայն սանարի համար տուած իր չափը մեր պատրաստած նմոյշներուն չափն էր, ո՛չ թէ Եւրոպական պատրաստուածին: Իսկ ժագարներուն համար, արդէն 100, 200, 700 միլնոցներ ունինք և կը գործածենք զանոնք:

Անաւատիկ մեր մասնագէտ աշխատակցին պատասխանը. —

Նախ՝ պէտք է ըսել թէ ի՞նչ մասի համար որ հարցում կ'ուղղուի, ուղղակի անոր կը պատասխանենք միայն, նկատի առնելով մանաւանդ մեզ անձանօթ հարցնողին արհեստական արժանապատուութիւնը: Արդ, Աֆիօն—Գարահիսարէն կարապետ էֆ. Ներսիսեան աքկըն խիտ աւելաւորելու մասին խորհուրդ կը հարցնէր և միեւնոյն ատեն նմոյշ մը զրկած էր իր գործած կերպասէն, որու վրայ հիմնուելով պատասխանած էինք իրեն, ասանց ուստայնագործութեան

արհեստին վրայ ընդհանուր տեսութիւն մը ընելու, ինչ որ իր արժանապատուութիւնը կրնար վերաւորել:

Ամասիացի դործարանատէրը չեօզկիւն քարերով կախելու գրութեանը վրայ կը խօսի իր փորձառութիւնը հիմ բընելով, բայց այդ գրութիւնը շատ նախնական է: Այդ կողմի գեղջուկ ոտաւնակները չեն գիտեր եղեր: Ատիկա ուրիշ խնդիր: Սակայն, բոլոր գաւառներու մէջ, ոտաւնակագործներուն մեծամասնութիւնը տեղեակ է ասոր: Բաց աստի, չեօզկիւն թէզկեահին վրայ հաստատելու մասին նախադիւտ արդիւնաւոր եղանակներ կան, որոնց բոլորովին անտեղեակ կը թուի յիշեալ դործարանատէրը: Եթէ ինք փափաքի, սիրայօժար կը բացատրեմ իրեն այդ եղանակները: Միւս կողմէ, այն բոլոր բացատրութիւնները զորս կուտայ թեզկեահին հաստատութեանը, ոտքերուն են. մասին, ոտաւնակագործութեան արհեստին նախադիտելիքներն են անոնք և այն որ այդ տարերքը չի գիտեր, արդէն իսկ ոտաւնակ մը չէ, այլ մեֆիկ նետող պարզ գործաւոր մը: Պէտք է գիտնալ թէ ոտաւնակագործութիւնը կարծուածին պէս դիւրին արհեստ մը չէ: Ամէնէն դժուարին արհեստն է այն, հիւսուածքի իր անհամար եղանակներով, որոնցմէ թուեմ գլխաւորներէն մի քանին. — Մէրինօս, Սաթէն (աթղաւ, որու եղանակները բազմաթիւ են), Կօֆրէ, (խապադթրը, քառանկիւն), Տիակօնալ (չեղազիւ), Պրէյանթէ (փալուռնածեւ), Բէքէն (չինական եղանակ), Տամասկօ, Տուպլը ֆաս (երկու երեսը տարբեր), Բիքէ (որ կարծես թէ կարի մեքենայով կարուած է), Թուիշ (ֆաշիֆե), Գորդ, Ասթրաքան (որ կերպասին երեսը խըվրախ թիւյ մը կը ցուցադրէ), Խալլու (մէկ կամ երկու երեսով), Չուխտ, Պարզ կաղ, Շամպէրիի կաղ, Ձէֆիր կաղ, Կիրիւր կաղ, Անգլիական կաղ, Բլիւմբի (կերպասին վրայ պղտիկ նկարներ հիւսուած են շատ մը մասնէր մեֆիկներու միջոցաւ) են. ևն.: Ասոնցմէ ետքն որ կուգան ժագարի մեքենայով բանուած անթիւ կերպասները, որոնց հիւսուածքի եղանակներն անուանին են:

Կը հետեւցնեմ ուրեմն թէ տակաւին սովորելիք բաներ շատ կան ոտաւնակագործութեան արհեստին մէջ, որու զարգացման փափաքող ըլլալնուս համար է որ սիրայօժար կը պատուխանինք այս մասին եղած հարցումներու:

Ամասիայ մէջ ժազարի մեքենայ գործածուիլը ուրախութիւն կը պատճառէ մեզ և շատ երախտապարտ պիտի ըլլանք Ամասիացի գործարանատէրին եթէ իր ունեցած «700 չեմկէշի» ժազար մեքենայով բանած կերպսաւն փոքր նմոյշ մը ղրկեւու շնորհն ընէ :

Գանք հիմա իր ղրկած կերպասի նմոյշին, որու համար կ'ըսէ թէ աթկրն խիտ է և եղեգնատանտրով բանուած : Կ'եւ բեւայ որ յիշեալ գործարանատէրը կը մոռնայ թէ հիւսելու կան նախանիւթերը ո'րչափ մաքուր ըլլան, այնչափ ալ մաքուր կերպաս կ'արտադրեն : Արդ, իր ղրկած նմոյշին չեզոք կիւին թելը մաքուր քիտե մ'է, միօրինակ սլորքով, և աթկրն ալ փայլուն (կլտտէ) լաւ սահուն քիտե : Այդ վիճակին մէջ բնական է որ լաւ կերպաս կը բանուի : Բերէք պատուական ֆիշաթօնի մետաքսը և ես ձեզի 3000 չեմկէշի ժազարով ծաղկազարդ սքանչելի աթրաս մը բանիմ : Կ. էֆ. Ներսէսեանի ղրկած նմոյշին չեզոքկիւի և աթկրի թելերը պարզ «մանած» էին, քիւրիզիւ և անգոհացուցիչ՝ սլորքի միօրինակութեան կոզմէ : Այդ տեսակ սպրանք մը եղեգնատանտրով խիտ տեղաւորել բոլորովին անկարելի է : Եթէ Ամասիացի գործարանատէրը կրնայ, թո՛ղ յայտնէ և ես պատրաստ եմ իր գրաւը ընդունիլ, ի՛նչ որ ալ ըլլայ : Ամասիացի գործարանատէրին բնաւ պողպատէ սանտր գործածած չըլլալը բացայայտ կ'երեւայ, որովհետեւ իր ղրկած նմոյշին մէջ կերպասին վրայէն աթկրին ճերմակութիւնը թաւափանցած է չեզոքկիւի թելերուն տմանց մէջէն (մանաւանդ սե թելերէն) : Ի՞նչ է ասոր պատճառը, եթէ ոչ եղեգնատանտրի ճիշերուն իրարմէ ունեցած հեռաւորութեան տեղ տեղ անկանսնութիւնը, բան մը որ երբեք գոյութիւն չունի պողպատէ սանտրերու կազմուածքին մէջ : Այսօր Եւրոպական և Ամերիկեան գործարաններուն արտադրած ամէն տեսակ կերպասները բոլորն ալ պողպատէ, երկաթէ և կամ արույրէ (քիւրիմ) սանտրերով բանուած են ըստ տեսակի : Ոստայնագործութեան նրբին տրհեալին մէջ այժմ եղեգնատանտրը առասպելի կարգ անցած է :

Թե՛ֆէի մասին մասնաւոր ուսումնասիրութիւն մը պիտի հրատարակուի Բիւրակնի մէջ, որմէ կը յուսանք թէ պիտի օգտուին մեր գաւառացի ոստայնագործները :

Պօղոս Համահեւն
Մեմնագիտ — Ուսայնագործ

«ՔՕԼԷՔԹԻՖ» ԸՆԿԵՐԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Պայմանագրութիւն պէտք է

×

Այս անգամ պիտի ջանանք պարզել մեր տուեալ տարեկան շրջանակներու մէջ ամէնէն գործածական եղած ֆօլիօթիփ ընկերութեան պայմանագրութիւններու մասին ընկերակիցներուն զանցառութիւնները և անոնց բնական հետեւանքը:

Երբ մէկէ աւելի անձերու միջեւ տուեալ ընկերութիւն մը կազմուած է, ըսել է որ անոնց մէջ մասնաւոր պայմանագրութիւն մը կայ: Հետեւաբար, անոնց պայմանագրութեան, ո՛ր և է տուեալ ընկերութիւն երեւակայել կարելի է: Սոյն պայմանագրութիւնը, ըլլա՛յ՝ բերանացի, ըլլա՛յ գրաւոր, թէեւ խղճի և իրաւունքի տեսակէտով միեւնոյն արժէքը պարտի ունենալ, բայց ըստ որում ընկերակիցներուն միջեւ կնճառտ խնդիրներ առաջ կընան գալ, ուստի այդ խնդիրները արդարացի կերպով կարգադրելու և այս մասին ընկերակիցներու և վիճակներու յիշողութեանց ապաւինելու պէտքէն զերծ ըլլալու համար, — ըսնք ժամանակ անցնելով ճշմարտութենէ կընան հեռանալ — Օոմ. Առեալ. օրէնքը՝ անհրաժեշտ գտած է այդ պայմանագրութեան գրաւոր ըլլալը:

Պայմանագրութիւնը երկու տեսակ կ'ըլլայ.

1. — Պայմանագրութիւններուն կողմէ խմբագրուած և ստորագրուած, որուն Պարզ պայմանագրութիւն (սօսի մոլիֆալիէնս) կ'ըսուի.

2. — Նօտարին կողմէ խմբագրուած կամ թէ պայմանագրութիւններուն կողմէ խմբագրուած և ստորագրուած այլ ստորագրութիւնները նօտարին կողմէ վաւերացուած, որոնք Պաշտօնական պայմանագրութիւն (օհալի մոլիֆալիէնս) կ'ըսուի:

Այս երկու տեսակ պայմանագրութեանց իրարմէ ունեցած գլխաւոր տարբերութիւնը սա է որ առաջինը պարտաւորութիւնը և ստորագրութիւնները եթէ հակառակ կողմը ուրանայ կամ անոնց կեղծ ըլլալը պնդէ, զայն ներկայացնու

ղին անկ է օրինական միջոցներով հաստատել անոր վաւերա-
կանութիւնը . իսկ երկրորդին պարունակութիւնը նօտարին
տօմարին մէջ արձանագրուած և ստորագրութիւնները վա-
ւերացուած ըլլալուն՝ անոր դէմ այդ կարգի առարկութիւն-
ներ և պահանջումներ անլուելի կը մնան : Հետեւաբար, եթէ
մէկը դատարանի մը առջեւ Ֆոյեթիֆ ընկերութեան մը
անդամ ըլլալը հաստատելու պարտաւորուի, անպատճառ
պարզ կամ պաշտօնական պայմանագրութիւն մը պարտի ցու-
ցրնել, զի խոստովանութենէ զոս ուրիշ ո՛ր եւ չմիջոցաւ ա-
պացուցանել անկարելի է ⁽¹⁾ :

Օսմ. Քաղաքային Դատաւարութեան Օրինաց համա-
ձայն, թէեւ 5000 զրշ է վեր գումարներու վրայ ընկերու-
թեան վերաբերեալ դատերը զրաւորապէս հաստատելը ան-
հրաժեշտ է և հետեւաբար 5000 զրշ է վար գումարներու
վրայ ընկերութեան դատեր և նմանապէս հօր և զաւակաց,
եղբայր, ամուսիններու և վերջապէս մօտաւոր ազգական-
ներու միջեւ վերօյիչեալ 5000 զրշ է վար կամ վեր գումար-
ներու վրայ ծագելիք ընկերութեան դատեր հաւաստաբաշխ
գրաւոր կերպով հաստատել անհրաժեշտ է, այլ վկայու-
թեամբ կամ ուրիշ միջոցներով ալ կարելի է հաստատել,
բայց օրէնքին այդ արամագրութիւնները լոկ ՊԱՐԶ, այսին-
քն ՈԶ—ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (sociétés civiles)
յոտուէկ են : Առեւտրական ընկերութիւններէն Ֆոյեթիֆը և
Ֆամանիթը միմիայն մասնաւոր պայմանագրութեամբ կարելի
է սպացուցանել ⁽²⁾ : Սոյն անհրաժեշտութիւնը միմիայն ըն-
կերակիցներու համար ըլլալով, ընկերութեան գոյութիւնը

(1) Քօմանտիթ, Անօնիմ և Մասնակցական (société en participation) ընկերութիւններ մեր նիւթէն դուրս եղած
ըլլալով, անոնց համար ուրիշ առթիւ կը խօսինք :

(2) Անօնիմ ընկերութեան կողմակերպութիւնը բար-
ձրագոյն արտօնութեամբ կ'ըլլայ : Մասնակցական ընկերու-
թեան համար պայմանագրութիւնն անհրաժեշտ է : Տետրա-
կով կամ թղթակցութեամբ կարելի է սպացուցանել :

ապացուցանել ուզող երրորդ անձնաւորութիւնք կրնան ուրիշ ո՛ր և է միջոցներով ալ ապացուցանել:

Երբ ո՛ր և է ընկերական անուան (Raison sociale) տակ ֆոլեթիֆ ընկերութիւն մը կը կազմուի, ընկերակիցները անձնապէս ընկերութեան հաշուոյն չեն կրնար գործել, անկէ ծնունդ առած բարոյական անձնաւորութիւնն է որ պիտի գործէ: Արդ, Ա.ի, Բ.ի և Գ.ի միջեւ յատուկ պայմանագրութեամբ Ա. և ընկ. անուան տակ կազմուած ֆոլեթիֆ ընկերութեան գոյութիւնը և գիւրհնք շահագրգռող պայմանները երրորդ անձինք ի՞նչպէս պիտի կրնան գիտնալ: Եթէ ընկերութիւնը երրորդ անձնաւորութեանց դէմ և փոխադարձաբար երրորդ անձնաւորութիւնք ընկերութեան դէմ իրենց հաւանական իրաւունքները գործածել ուզեն, դժուարութեանց և նոյն խակ անկարելիութեան պիտի չհանդիպին: Օրինակի համար, Ա. և ընկ. եւ և երրորդ անձնաւորութեան մը միջեւ ծագած դատաւարութեան ներկայացող ընկերակիցներէ Գ.ի համար եթէ գիտողութիւն ըլլայ, Գ. ի՞նչպէս պիտի կրնայ իր ընկերակցութիւնը ապացուցանել. — Անշուշտ պայմանագրութեամբը, բայց պայմանագրութեան տրամադրութիւնը միմիայն պայմանագիրներու համար ընդունելի և համակերպելի է, երրորդ անձնաւորութիւններ կրնան զայն չընդունիլ: Նմանապէս, եթէ փոխադարձաբար երրորդ անձնաւորութիւնը Ա. և ընկ. եւ և իբր ընկերակից Գ.ը դատաւարութեան կանչած ըլլայ, Գ.ի ուրացման պահուն ի՞նչպէս պիտի կրնայ անոր այդ ընկերութեան անդամակցութիւնը հաստատել. — Բնականաբար շատ պիտի նեղուի և գուցէ անկարելիութեան դատաւարութիւն: Ուստի Օտմ. Առեւտր. Օրէնքը այդ տեսակ դժուարութեանց առաջըրդ առնելու համար պայմանագրութեան գրաւոր ըլլալը պահանջելէ զատ, զայն հրապարակելու (publicité) ձեւակերպութեան եւս ենթարկած է: Եւ ահա սոյն ձեւակերպութեամբ է որ ընկերութեան անդամները իրարու հետ պայմանաւորուելէ ետք պայմանաւորուած կ'ըլլան նաեւ երրորդ անձնաւորութեանց հետ:

Հրապարակելու ձեւակերպութիւնը շատ պարզ և զիւրամատչելի է: Ընկերակիցներու կողմէ ստորագրուած պայ-

մանողրութեան համառօտութիւնը տեղւոյն Առեւար, Դատարանի Նախագահին հրամանով և Նօտարին միջոցաւ դատարանի մեծ սրահը փակցնելով և լրագրաց մէջ տպելով կը հրապարակուի :

Բայ տառի ընկերութեան պայմանաժամը լրանալէն առաջ կամ ետքը տեղի ունենալիք երկարաձգում, կամ անդամներու փոփոխութիւն և կամ վերջապէս ամէն տեսակ նոր պայմաններու համար անգամակիցներու մէջ մասնաւոր պայմանագրութիւն մը կնքուելէ ետք, վերագրեալ ձեւով պէտք է հրապարակել, ապա թէ ոչ իրենց այդ նոր պայմանները անընդունելի կ'ըլլան :

Ընկերութիւններէ շատեր հրապարակման օրինական այս ձեւը զանց ընելով, միմիայն շրջաբերականի գրութեամբ կը գտնանան : Թէեւ այս գրութիւնը իր առաւելութիւնը ունի և հրապարակութեան լաւ միջոց մ'է, բայց աւելի օրինաւոր կ'ըլլայ եթէ վերագրեալ ձեւակերպութիւնները լրացնելէ ետք միայն շրջաբերականի գրութեան գիմուի :

Մօտէն գիտեմ այնպիսի առեւար, ընկերութիւններ, որոնց մեծագոյն մասը հօր և զաւակաց և եղբայրց միջեւ կազմուած ըլլալուն, բնական վստահութեան հետեւանօք առանց պայմանագրութեան և առանց վերայիշեալ ձեւակերպութիւնները յարգած ըլլալու հրապարակի վրայ ընկերական անուն մը ունին և այդ անունն տակ գործառնութիւններ կ'ընեն, բայց վստահ եմ թէ ատանք օր մը պիտի զըզւան իրենց այդ զանցառութեան վրայ :

Ուրեմն մեր վաճառականները մեծ խոհեմութիւն ըրած կ'ըլլան եթէ իրենց կնքելիք ֆոէքթիֆ ընկերութեան գոյութիւնը ապացուցանող պարզ կամ պաշտօնական պայմանագրութիւնը չանտեսեն և այդ պայմանագրութեան համառօտութիւնը ըստ օրինի հրապարակեն :

Ռօբերթ

Թ. Տէր—Սահակեան

ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ առեւար, լեզուի Դատընթացքը, որ կը հրատարակուէր Բիւրակնի մէջ, կ'աւարտի յաջորդ թուով :

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱԻ Րեսիւիի Քամուսը Օսմանի Գորդ Յօռման :

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ Գերման Առեւտրական Լեզուի

ՄԱՍ Ք.

ՀԱՏՈՒԱԾ Բ.

Տարրական կանոններ Գերմաներեն լեզուի շարադրութեան համար. —

Գլխաւոր նախադասութեան մէջ բայը տէրբային եւ ստորագելին կամ խնդրոյն միջեւ կը գրուի, ինչպէս. —

Er erhält jeden Tag Briefe von verschiedenen Kunden

Նա կ'ստանայ ամէն օր նամակ զանազան յաճախորդներէ

Եթէ նախադասութիւնը հարցական է, տէրբային բայէն ետքը կը գրուի, ինչպէս. —

Erhält er jeden Tag Briefe von verschiedenen Kunden?

Ամէն օր զանազան յաճախորդներէ նամակ կ'ստանայ:

Նոյնպէս տէրբային բայէն ետքը կը գրուի, եթէ նախադասութիւնը խնդիրով մը սկսի, ինչպէս. —

Jeden Tag erhält er Briefe von verschiedenen Kunden

Նախադասութիւն մը երկու տեսակ կ'ըլլայ. զիստոր եւ ստորադաս. եթէ ստորադաս նախադասութիւնը գլխաւորէն առաջ գրուի, այս վերջին նախադասութեան բայը տէրբային առաջ կ'անցնի, ինչպէս. —

Weil sein Geschäft gross ist, erhält er jeden Tag Briefe von verschiedenen Kunden

Որովհետեւ իր գործը ընդարձակ է, ամէն օր զանազան տեղերէ նամակ կ'ընդունի:

Նախադասութեան մը վերջը կը գնեն անցեալ աներեւոյթը, ինչպէս. —

Wir haben bessere Geschäfte gemacht

Կաւ գործ ըրինք:

Աներեւոյթը, ինչպէս. —

Ich werde eine Kiste Tuch liefern

Մէկ սնտուկ կերպաս պիտի յանձնեմ

Բաժանելի նախգիրով կողմուած բայերու նախագրութիւններ, ինչպէս. —

Der Vertrag läuft nächste Monat ab

Պարմանագրութիւնը դալ ամիս կ'աւարտի:

Նախագրութիւնը իր խնդիրով, ինչպէս. —

Ich gehe weder morgen noch übermorgen auf den Markt

Ո՛չ վաղը ո՛չ միւս օրը կ'երթամ շուկայ:

Նախագասութեան մէջ ածականը միշտ գոյականէն առաջ կը դրուի և անոր հետ կը համաձայնի, ինչպէս. —

Er hat schwarzes Tuch gekauft

Նա սեւ կերպաս գնած է

Die Nachrichten von der Getreide Markt sind schlecht

Արմատիքի հրապարակին լուրերը գէշ են:

Բնութեան և սեռի խնդիրներու պաշտօն կատարող գերանունները զիմաւոր բայէն վերջը կը դրուին, ինչպէս. —

Sie haben mir gegeben

Ինձ տուած էք

Sie haben mir das gestern geschrieben

Ինձ երէկ գրած էք

Եթէ նախագասութեան մը մէջ մէկէ աւելի գերանուն խնդիրներ ըլլան, անձնական գերանունները ցուցականներէն առաջ, միտմանները բազմականներէն առաջ կը դրուին: Իսկ եթէ տէքնն ալ միտման ըլլան, նախ հայցական գերանունը կը դրուի, և ապա արականը: Այս գերանուններուն մէջ եթէ es, sich գերանուններն ըլլան, sichը ամենէն առաջ կ'անցնի, իսկ esը միւս գերանուններէն ինչպէս —

Hat er es ihm gesagt?

Անիկա ըսա՞ւ այդ անոր

Ich habe ihn ihm empfohlen

Ես զայն անոր յանձնարարեցի

Wo haben Sie sich es verschafft?

Ո՞ւր եղի հայթայթեցիք զայդ

Ժամանակի խնդիրները գերանուն խնդիրներէն ամբողջապէս ետը կը դրուին, բայց եթէ այս գերանունները նախագրութիւն մը ունին կամ եթէ բային խնդիրները գոյա-

կան ըլլան, ժամանակի խնդիրը անոնցմէ առաջ կը դրուի,
ինչպէս. —

Ich habe Sie überall gesucht

Ձեզի ամէն տեղ փնտռեցի

Sie haben ihn gestern gesucht

Ձայն երէկ փնտռեցինք

Ich habe ihm gestern eine kleine Kiste gesandt

Ես անոր երէկ մէկ փոքր սնտուկ չաքար զրկեցի

ԴԱՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ծովային Առեւտր. Դատարան

18 ՅՈՒՆԻՍ

Պօղոս էֆ. Մինասեանի Գարսեան Վիչէն էֆ. ի դէմ բա-
ցած դատին շարունակութիւնը այս օրուան յետաձգուած էր
դատախազին վկաները լսելու համար:

Այսօրուան դատաւարութեան մէջ դատախազին փառ-
տաբանը՝ Դատրի էֆ. յայտարարեց որ թէեւ բաւական
թուով վկաներ ունին, բայց վկայութիւն տալու համար ա-
նոնք չեն ուզեր դատարան ներկայանալ, ուստի խնդրեց որ
դատարանը տնօրինէ ինչ որ օրէնքը կը տրամադրէ: Յետ
խորհրդակցութեան, Նախագահը հրաման ըրաւ դատախազ-
եալին երգնուլ թէ Պօղոս էֆ. Մինասեանի իրեն յանձնած
80 ոսկինոց մուրհակներուն փոխարէնը վճարած և պարտք
մը չունի:

18 ՅՈՒՆԻՍ

Կարգացուեցաւ Պօղոս էֆ. Մինասեանի աղերսագիրը,
որով Սեպուհ էֆ. Տէմիրճեանէ ունեցած 32 ոսկի պահան-
ջին զանձումը կը խնդրէր: Դատախազին փոխանորդը բերա-
նացի յայտարարեց նաեւ որ Խաչիկ էֆ. Արապաճեանի ստու-
րագրութեամբ և իր ճիւղոյով Մարա 1/4 թուականը կրող
երեք մուրհակներ յանձնուած են դատախազեալին, փոխա-

ըէնը ստանալու պայմանաւ, բայց յիշեալը մինչեւ հիմա ո՛չ անոնց փոխարէնը վճարած է, ոչ ալ մուրհակները ետ առաւ իր հաւանի, ուստի խնդրեց դատարանէն կա՛մ մուրհակներուն ետ տրուելը և կամ անոնց արժէքին վճարուելը որոշել: Նախագահին հարցման պատասխանելով, Տէմիրճեան Սեպուհ էֆ. ըստ որ իր դատը պաշտպանելու համար փոխանորդ մը պիտի կարգէ, բայց նախագահը ուզեց խոստովանութիւն մը տոնել և հարցուց թէ այդպիսի մուրհակներ առա՞մ է և անոնք իր քով կը մնա՞ն տակաւին, Տէմիրճեան էֆ. պատասխանեց որ այդ մուրհակները ստացած է և փոխանցելով շրջաբերութեան հանած է: Նախագահը յայտարարեց որ կրնայ փոխանորդ մը կարգել: Դատաւարութեան շարունակութիւնը ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ:

ԻՏ ՅՈՒՆԻՍ

Լեւոն էֆ. Կիւլէսէրեանի փոխանորդ Սարգիս էֆ. Այճեան Ղազարոսեան իրաւիկ էֆ. ի դէմ դատ բացած և 3.80 ոսկի պահանջքին դանձուելը խնդրած էր: Դատախաղեալին փոխանորդ Շարամ էֆ. յայտարարած էր որ Կիւլէսէրեան Լեւոն էֆ. ընդունած էր վճարել մէկէ մը ունեցած 2.80 ոսկի իրենց պահանջը: Մենք ալ 28.80 ոսկիի դումար մը պարտական էինք յիշեալին և այդ 2.80 ոսկին գեղչելով 26 ոսկի զրկեցինք: Սակայն Կիւլէսէրեան էֆ. 25 ոսկին ընդունելով 1 ոսկին ետ դարձուցած էր, ըսելով որ հաշիւը յետոյ կը կարգադրեն: Այժմ մեղի գէմ 3.80 ոսկիի դատ բացած են, մինչդեռ իրենք մէկ ոսկի միայն պարտք ունին: Այս առարկութեան պատասխանելով, դատախաղի փոխանորդը յայտարարած էր որ այդ 2.80 ոսկի պարտքի հեշտին Կիւլէսէրեան միւս եղբայրներուն ընկերութեան միջոցին տեղի ունեցած է, որուն իր փոխանորդեալը պատասխանատու չէ: Նախագահը հարցուցած էր դատախաղին թէ կ'ընդունի՞ որ հեշտին մը տեղի ունեցած է: Դատախաղը իր առաջին յայտարարութիւնը կրկնած էր, և դատարանը, խորհրդակցելէ յետոյ, վճռած էր որ դատախաղեալը հաստատէ ապացոյցով թէ հեշտին մը եղած է Կիւլէսէրեան էֆ. ի: Այսօր տեղի ունեցաւ դատաւարութեան շարունակու-

թիւներ և դատարանը լսեց դատախազեալին ներկայացուցած երկու վկաները: Ասանք յայտարարեցին թէ առեւտրական գործի մը համար Ղազարտեան իրաւիկ էֆ.ի գրասենեակը գանաւած միջոցին կիւլէսէրեան էֆ.ի կողմէ պօսիօ մը ներկայացուցին ստորագրել տալու համար: Ղազարտեան էֆ. ըսաւ որ մեր 2.50 սակին պարտքէն չէ զեղչուած, իսկ կիւլէսէրեան էֆ. առարկեց որ այլեւս մուրհակին գրոշմը վստայուած է, ուրիշ անգամ կը հաշուենք: Վկաներուն մէջ անհամաձայնութիւն մը կար գո՛ւմարի մասին, մին 2.40, իսկ միւսը 2.70 սակի ըսած էին:

Դատախազութիւնը աւարտեցաւ, և յետ խորհրդակցութեան յորոշուեցաւ ուրիշ օրուան յետաձգել վճիռը:

ԻՐԱԽԱԳԷՏՆԵՐՈՒ կարծիք կը խնդրուի հետեւեալ առեւտրական խնդրոյն վրայ. —

Գաւառացի վաճառական մը տեսօրին վճարելի 50 սակինաց փոխգիր մը քաշած է Պոլիս, սեղանաւորի մը վրայ, Թուրքիոյ մէկ ուրիշ քաղաքը գանաւած վաճառականի մը հրամանին: Այս վերջինը Պոլիս իր թղթակցին կը գրէ այդ փոխգիրը գանձուելու համար: Ստիպյալ այդ փոխգիրը պատահամբ ուրիշի մը ձեռք կ'անցնի, որ առանց յիշեալ թղթակցին գիտութեան, կը դիմէ սեղանաւորին և գրամը կը գանձէ: Արդ, այս 50 սակիի վնասը ըստ օրինի ո՞վ պիտի տուժէ, ա՞յն որ առանց փոխգիրը գանձելու համար ներկայացողին ինքնութիւնը ստուգելու գրամը վճարած էր թէ փոխգիրը քաշողը և կամ այն սրուն հրամանին տրուած էր փոխգիրը: Սեղանաւորը կ'առարկէ որ տեսօրին վճարելի փոխգիր մը ներկայացուած է իրեն և յիշեալ թղթակցին անուամբ acquitté ընել տալով փոխարէնը վճարած է: Փոխգիր քաշողը կը յայտարարէ որ իր թուղթին փոխարժէքը վճարուած է, ինչպէս իրեն կ'ըմացնէ Պոլսոյ սեղանաւորը, իսկ այն սրուն հրամանին տրուած է փոխգիրը, կ'առարկէ որ փոխգիրը կորսնցուցած է և անոր երկրորդ օրինակը պահանջելու իրաւունք ունի ըստ օրինի:

Օտմ. Առեւտրական և Վաղաքային Օրինադրքերու ո՞ր տրամադրութեանց կը պատշաճի այս խնդիրը:

ԱՌՆԻՑԸ. ԲԱՌԱՐԱՆ

«ԲԻՐԱԿՆ»Ի

հին ցուցակներն այժմ մէկդի թողուած են, և ապահովագրական ընկերութիւններուն անձնական փորձառութեամբ պատրաստուած ցուցակներն յաջորդած են անոնց: Բայց յայտ է որ թռիւն ալ տարուէ տարի պէտք էր աւելնար: Բայց եթէ այնպէս ըլլար, թռիւնն բեռը պիտի աւելնար ինչ համեմատութեամբ որ պիտի պակսէր ապահովագրեալին ոյժը, մանաւանդ որ եթէ ամէն տարի իր պարմանագրութիւնը նորագէր, բժշկական նոր քննութեան մը պիտի ենթարկուէր ամէն անգամ: Նոյնքան պարզ որքան ճարտարանոց մէջտա մը կրցաւ այս ծանր անպատեհութիւններուն առաջը առնել: Թռիւնները միօրինակ ըրին, պոյմանագրին ամբողջ տեսողութեան միջոցին յարաճուն թռիւններուն տեղ դնելով միջին թռիւն մը, որ անոր հաւասար է: Եթէ, օրինակի համար, երեսուն տարեկան մարդ մը ապահովագրուի կ'ուզէ տարուան մը համար միայն 10,000 ֆր.ի, սակացոյցին համեմատ պիտի վճարէ 162 ֆր.: Այս գումարը երկու մասերէ կը բազկանայ, մին՝ բուն բռն մը, (prime pure) որ արկածի մը մագնսութիւքական արժէքն է, միւրը՝ ապահովագրող ընկերութեան ծախքն ու չահը, որ chargement կ'ըսուի: Սակայն եթէ միեւնոյն անձը ուզէ այդ ապահովագրութիւնը տասը տարի կրկնել, այդ պարագային անիկա ո՛չ թէ ամէն տարի 162 ֆր. բռն միօրինակ պիտի վճարէ, այլ երկրորդ տարին 167 ֆր. և տասինձանարար բարձրանալով տասներորդ տարին 187 ֆր. պիտի վճարէ: Այդ ապահովագրուողը սակայն փոխանակ այդպէս տասը տարի ապահովագրութիւնը կրկնելու, եթէ առաջին պահուն տասը տարուան համար ապահովագրուի, պիտի վճարէ 173 ֆր.ի միջին թռիւն մը: Կը հետեւի ուրեմն թէ այս մեթոտով տասը տարուան ապահովագրուող մը առաջին հինգ տարիներուն համար ցուցակին որոշած սակէն աւելի, իսկ վերջին հինգ տարիներուն համար պակաս պիտի վճարէ: Այս օրինակը բացորոշ կերպով կը պարզէ ապահովագրութեան գործին մէջ պահեստի թռիւններուն դրութիւնը:

նը: Աստիճապարական ընկերութիւնը մէկ կողմ կը գնէ առաջին տարիներուն մէջ գանձած իր աւելի թոխները, ու ասոնցմով կը վճարէ վերջին տարիներուն մէջ նուազ գանձածներուն տարբերութիւնը:

Պահեստի թոխները ահագին գումարներ կը կազմեն: Միւսին ֆրանսական աստիճապարական ընկերութիւնները երկու միլիառ ֆր. պահեստի թոխ ունին, որոնք անոնց տոմարներուն մէջ, պարտքին կողմը, réserves pour risques en cours անունով անցուած են: Այդ թոխները զանազան եղանակներով կը շահագործուին: Մինչեւ ատար տարի առաջ կ'ենթադրուէր որ թոխները տարեկան 4% տոկոս կը բերեն: Այդ թուականէն ի վեր տոկոսներու սակը իջած է 3%, և առիթ տուած է թոխներուն բարձրացման:

Ա.ՊԵՎԻԼԵ (Abbeville). — Ֆրանսացի մէջ Բարիլէ 176 քիլոմէթր հեռու Մանշի վրայ 20,000 բնակչով ծովեզերեայ ճարտարապօրծ քաղաք մ'է: Ունի թաւիշի և գորգի կարելուր գործարաններ, քթանի և կանեփի մանարաններ, զինկոյի և երկաթի ձուլարաններ և նաւարաններ: Պանք տը Ֆրանս, Բուէտի Լիօնէ և Քօնթուառ տէսքօնթ մասնաճիւղեր ունին:

Ա.ՊԵՐՏԻՆ (Aberdeen). — Անգլիոյ մէջ Սկոթլանդ ամէնէն կարեւոր քաղաքն ու նաւահանգիստն է: Ունի 136,000 բնակիչ, որոնք կ'դրաղին այլ և այլ ճարտարութեամբ: Քաղաքին գլխաւոր ճարտարութիւններն են երկաթեղէն լոկեր, նաւ, պահածոյ նիւթեր, բրդեղէն կերպոսներ, սանտր, և թուղթ շինել ու կրանիթէ քար կտփել: Ապէրտինի արտագրութիւններն աշխարհի ամէն կողմ կ'արտածուին: Զրկնորութեան շատ կարեւոր կեդրոն մ'է նաեւ այս քաղաքը, որու նաւահանգիստը միշտ սգեւարեալ վիճակի մէջ է: Տարին 900,000 թօնօ տարողութիւնով 3200 առագաստամուռ և չողեհուռ կ'երթեւեկեն: Երկու պանքաներ հիմնուած են Ապէրտինի մէջ, Town and Country Bank և Scotland Bank: Առկէց զատ, վեց պանքաներ մասնաճիւղեր բացած են հոն:

Ա.ՊԱՍԵՆԻՆ (Ֆր. Absinthe, Անգլ. Wormwood, Գերմ. Wormuth, Իտալ. Assenzio). — Խիտ հոտով, դառնահամ տունկ մ'է, որուն կանաչ տերեւները ճերմակ աղուամագով ծածկուած են: Գլխաւորաբար երեք տեսակ Ապսենդ կայ. — Ա. — Մեծ ապսենդ, Բ. — Փոքր ապսենդ, Գ. — Ծովալիսի ապսենդ: Մեծ ապսենդը կ'աճի լեռներու վրայ և անմշակ ու քարուտ տեղեր: Այս տեսակը ամէնէն աւելի շատ գործածուածն է: Փոքր ապսենդը կը գտնուի Միջերկրականի ծովափերեայ երկիրները: Այս տեսակը այնքան ուժով համ ու հոտ չունի: Ատլանտեան ծովափերեայ երկիրներու մէջ կ'աճի ծովալիսի ապսենդը որ մէլիսի հոտ ունի: Առաջները ապսենդը փոշիի, օշարակի, զինիի ձեւերով շատ կը գործածուէր բժշկութեան մէջ, և տեսակ տեսակ հիւանդութիւններ կը դարմանէր: Իբր գեղ, ապսենդը մարտոգական ընտիր յատկութիւններ ունի, բայց հիմա անոր ափելից ըմպելիի ձեւով գործածութիւնը ընդհանրապէս ի վեր, բըժիշկները ուրիշ տառնկերով կը հագան ապսենդին կատարած դերը: Ապսենդին քիլօն կ'արժէ տեսակին համեմատ 25էն մինչեւ 50 սանդիւմ և 100 քիլօ ըմպելիին մէջ 2—5 քիլօ կը դրուի: Ապսենդը կը պատրաստեն անոր մեծ ու փոքր տեսակներուն տերեւները իրար խառնելով և մէջը անխտն աւելցնելով: Ապսենդի ըմպելին ճերմակ գոյն մը ունի, այս պատճառաւ անոր մէջ կը դնեն սովորաբար կանաչ գոյն տուող նիւթեր, եթէ այս ըմպելին լու տեսակ ալքոլով պատրաստուի, կրնայ իբր տաքցնող և մարսողութիւնը գիւրացնող ըմպելի գործածուիլ քիչ չափով: Վար տեսակէ ալքոլով պատրաստուած ապսենդները ոգելից ըմպելիներուն մէջ ամէնէն վնասակարներն են: Եւրոպայի մէջ, յիտուն Կարի առաջ, Ֆրանսացի զօրքերը մոցուցին ապսենդ խմելու սովորութիւնը, որ ժամանակ մը իբր նորաձեւութիւն մեծ յարգ ունեցաւ, բայց նոր ըմպելիներ արգելք եղան անոր տարածուելուն:

Ա.ԱԲԵՐՏԵՅՐ [Aberdare]. — Անգլիոյ մէջ 38,500 բնակչով քաղաք մ'է: Ունի ամուսի մեծատարած հանքեր և երկաթի կարեւոր ճարտարագործութիւն:

Ա.Ա.Ա.Թ.Է.Կ.Ր.ՍՍ [Ablategrasso]. — Իտալիոյ Լոմ-
պարտիա նահանգին մէջ 40,700 բնակչով քաղաք մ'է: Մե-
ծաքանակ պանիր և հոյսեղէն կ'արտադրէ:

Ա.ՊՈ [Abo]. — Ռուսիոյ Ֆինլանտայի նահանգին մէջ
ծովեզերեայ վաճառաշահ քաղաք մ'է: Ունի 26,000 բնակիչ:
Գլխաւոր ճարտարութիւններն են ոգելից ըմպելի և մեքե-
նադործութիւն: Փայտի և արմտիքի վաճառականութեան
կարեւոր կեդրոն մ'է:

Ա.Ռ.Ն.Տ.Ա. [Aranda de ocuero]. — Սպանիոյ մէջ 5400
բնակչով քաղաք մ'է: Ունի լուցկիի գործարաններ, և կա-
րեւոր քանակութեամբ գինի կ'արտադրէ:

Ա.Ռ.Ս. [Arad]. — Հունգարիոյ մէջ 47,000 բնակչով
քաղաք մ'է: Ունի ոգելից ըմպելիներու մեծ գործարաններ,
շոգեշարժ աղօրիններ: Կարեւոր կեդրոն մ'է արմտիքի և գե-
նիի վաճառականութեան:

ԱՌԺԱՆԹԻՆ [Argentine]. — Հարաւային Ամերիկայի
մէջ 2,894,000 քառ. քիլոմէթր տարածութեամբ երկիր մ'է,
որ բաժնուած է հետեւեալ 14 նահանգներուն. — 1. Պուէ-
նոս Այրէս. 2. Սանդա—Ֆէ. 3. Էնտռէ Ռիօ. 4. Բօռիէն-
թէս. 5. Բօւնօսայա. 6. Սանդլիակօ աէլ Էսթէո. 7. Սալթա.
8. ժուժուի. 9. Թուքուման. 10. Բաթամիուքա. 11. Լա
Ռիօխա. 12. Մէնտօլա. 13. Սան Լուիզ 14. Սան ժուան:
Առժանդինի սահմանն է հիւսիսէն Պալիվիոյ և Բարակոէյի
նահանգները, Արեւելքէն Ատլանտեան Ովկիանոս և Ուրու-
կուէյի երկիրը, հարաւէն Բիլի և Ատլանդիկ, արեւմուտ-
քէն Բիլիի երկիրը: Առժանդին ունի այժմ 4,045,000 բնա-
կիչ: Յիսուս տարի առաջ, 1897ին մարդահար մը եղած է,
ուրիշ կը տեղեկանանք թէ այն տառն 1,211,500 բնակիչ ու-
նէր: Երկրին ամէնէն մարդաշատ նահանգներն են Պուէնոս
Այրէս (922,000 բնակիչ), Սանդա Ֆէ (398,000 բնակիչ),
Բօւնօսայա (351,223 բնակիչ), Էնտրէ Ռիօս (291,000 բնակիչ):

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԲՆԴԵՂԷՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿՐ

ԵՒ

«ՔՕՆՍԵՌՎ»Ի Վաճառականութիւնը

×

Այս տարւոյն ընդեղէնի գիներուն բարձրութենէն ամենէն աւելի օգտուեցան Աղեքսանդրիոյ երկրագործներն եւ ընդեղէնի վաճառականները: Յունաստանի մէջ այս տարի ձմեռը սաստիկ ըլլալուն պատճառաւ, այն տեղէն արտածելի ընդեղէնները ուշ մնացին և այս պատճառաւ Աղեքսանդրիոյ վաճառքները սովորականէն 1½—2 ամիս աւելի ծախուեցան մեր հրապարակին վրայ ամենաբարձր գիներով: Յունաստանի ընդեղէնները այս տարի մեր ընդեղէններուն հետ միեւնոյն տառն հասան, որու հետեւանքով Պոլսոյ Էմին-Քոնիւի ընդեղէնի վաճառականները Յունաստանի երկրագործներուն ավանս տուած գրամին կէսն անգամ պիտի չկրնան ստանալ: Իզմիրի և Հոսդոսի ընդեղէններն երբ մեր հրապարակն ըսկոսն գալ, գրէթէ նոր սկսած էր յունական ընդեղէններուն ժամանումը: Անցեալ շաբթու, Շիրապի Տօնաթէսը 3½—4 դրշ. ծախուած էր, մինչ այս շաբթու Հոսդոսի և Իզմիրի ապրանքները ժամանեցին մեծ քանակութեամբ և գիները իջեցուցին 70—60 փր. ի: Մեր առած տեղեկութիւններուն նայելով, այսօրուան (Շբ.) գերմանական և Բշ. օրուան յունական չափերու երով 1500 կողով Տօնաթէս պիտի բերուի Պոլսոյ հրապարակը և այս քանակութեան կէսը Օտետա եւ ուրիշ քաղաքներ պիտի զրկուի աֆաւրուսով և միւս կէսը պիտի ծախուի Պոլսոյ հրապարակին վրայ, որով գիները պիտի իջնեն մինչև 40 փր. ի: Արդէն գալ շաբթու կ'սկսին հրապարակ հանուիլ տեղական բերքերը և կը գազրի Յունաստանէ և Պոլսոյ մերձաւոր նաւահանգիստներէ եկած ընդեղէններու ներածումը:

§ Այս շաբթու կարեւոր քանակութեամբ պահանջան եկաւ Իզմիրէ, և մէկ մասին 100 հաւը 50 դրշ. էն. իսկ մնացեալին 100ը մինչև 40 դրշ. էն ծախուեցաւ:

Այս տարի, ընդեղէններէ մեծ մասին սուղ ըլլալուն եւ
ամանց նուազ արտադրութեան պատճառաւ, ֆոնսեռվներն ալ
ուրիշ տարիներու հետ բաղդատելով քիչ և սուղ պիտի
ըլլան: Անա կոչուած կանկառներուն համար այս տարի 25—
30 փր.էն վար չիջնելուն համար, այս տեսակ կանկառներէն
ֆոնսեռվ չչինուեցաւ, որովհետեւ մէկ տուփին մէջ հինգ
կանկառ կը դրուի և տուփով մէկտեղ 5 զըշ.ի ապրանք,
կ'ըլլայ: Այս պատճառաւ Տաշ կոչուած կանկառներէն ֆոն-
սեռվ չինուեցաւ, որոնք միւսներուն չափ մեծ և համար
չեն ըլլար: Բաղլալի ամառուան տեսակէն ալ ֆոնսեռվ չըլ-
ցաւ չինուել: Տեղական քաղցրային աշնան տեսակներէն պիտի
պատրաստուի, ո՛ր թէեւ սուղ, բայց աւելի ընտիր և համար
կ'ըլլայ: Վերջին անձրեւներուն պատճառաւ, այս տարի
պատինճանի, պոմիդայի և լուբիայի ֆոնսեռվները շատ ըն-
տիր պիտի ըլլան:

ՇԵՐԱՄ ԵՒ ՄԵՏԱՒՍ

Ամասիայէն Մ. եֆ. Խիեֆնեան կը գրէ մեզ. —

Խոզակի բերքը նախապէս 14¹/₄էն ծախուեցաւ: Կը յու-
սացուի որ մինչեւ 18 դրուշի ծախուի: Բերքը նախորդ տա-
րիէն 60—70 հազար քիւօ աւելի է:

* Պրուսայի մէջ այս տարի խոզակի արտադրութիւնը շատ
է, իսկ մետաքսի վրայ գործառնութիւնները սեահմանափակ
են: Տարակոյս չկայ թէ մետաքսի գինները պիտի իջնան:
Խոզակն սկսաւ 17—22 դրուշի ծախուիլ, որ կը համապա-
տասխանէ մետաքսին սակեդրամ 270—280 դրուշի գնոյն:
Էտրնէի մէջ չըջականներէ եկած խոզակի առատութեան պատ-
ճառաւ, գինը մինչեւ 18—19 դրուշի իջաւ: Նոյնպէս Սուֆլիի
մէջ, ուր գեղիներ 24—22 և ճերմակը 18—20 դրուշի ծախուեցան:
Այս երկու հրապարակներուն վրայ ֆրանսական սակին կը
հաշուուի 111 դրուշէն: Սուֆլիի մէջ օրական ժամանումներն
են 50—60,000 քիւօ: Սուրբոյ ապրանքին գինն է 27—28 ղշ.:
Իտալական և ֆրանսական խոզակներուն գինն է, տեղւոյն
վրայ, 4—4.25 ֆր.: Լիոնի հրապարակը թիւլ է: Պրուսայի
մետաքսին 13—15 տէնիա Բ. տեսակին գինն է 58—61 ֆր.:

Այս վաճառքին գինն է, Պոլսոյ հրապարակին վրայ, 285—
290 դրուշ: Ռուսական հրապարակներու վրայ, խոզակին
բուտը (իր 13 օխտ) 20 բուպլ է: Թուրքաստանի տեսակը
22 բուպլէն 19—17 բուպլի իջաւ բուտը:

Առեւտուրի Կեանք

Գ Ա Ի Ա Ռ Ն Ե Ր Ո Ւ Մ Է Չ

×

Ճ Ա Ր Տ Ա Ր Ս Ր Ո Ւ Ե Ս Տ Ը

Կ Ը Զ Ա Ր Գ Ա Ն Ա Յ

Ս Վ Ա Ջ Ի Մ Է Չ

Սվազին Մ. Անուրեան ԿՓ. Կը գրե . —

Կահագործութիւն. — Սվազի մէջ շինուած կահկարասի-
ներու արտածումն օր օրի կ'աւելնայ: Տարին 30,000 աթոռ,
թիկնաթոռ, մահճակալ են. Կը շինուին գործարաններու մէջ
և երկու տարիէ ի վեր բուսական քանակութեամբ կ'ար-
տածուին Պուլկարիա:

Ոսկերչութիւն. — Սվազի ոսկերիչները մեծ համբաւ կը
վայելեն: Ոսկերչական նիւթեր կան, ինչպէս գօտի, ապարան-
ջան, ծխատուփ են., որոնք մեծ սպառում ունին: 25 ու-
կերիչներ տարին իր 1000 ոսկի գուտ շահ մը կը հանեն:

Եագնա. — Մեծ սպառում ունի: Բամբակէ մուսլինը կը բեր-
ուի Մանչեսթրէ, կը կարուի և կը ներկուի զանազան գոյներով:
68 սանգիմէզը լայնութեան վրայ 35 մէզդրնոյ մուսլինի ծրարը
կ'արժէ 16 էն 43 դրուշ, և մէկ ծրարէն կ'ենէ 36 հատ եագ-
նա, որ ընդհանրապէս կը ծախուի հատը 30 փարաէն մին-
չեւ 2 զշ: Տարեկան արտադրութիւնն է 4,600,000 հատ,
իր 57,000 ոսկի արժէքով:

Գուրպայ. — Սվազի մէջ կը հիւսուի մեծաքանակ բրդէ
գուլպայ, որմէ տարին 60,000 գոյգ կը գրկուի Հալէպ, Տի-
արպէքիւր, Այնթապ և զոյգը կ'արժէ 70 փարաէն մինչեւ
4 դրուշ:

Գորգ. — Այս հարտարարութեամբ շատ տարածուած է
Սվազի մէջ և շրջակաները և օրըստօրէ կը յառաջդիմէ և
փայլուն ստաղպայ մը կը խոստանայ, մանաւանդ նուրբ տե-

սակներուն համար: Գիւղերուն մէջ 10,000 և քաղքին մէջ 500 քեզկեաններ կան, որոնք կը պատկանին Ալիօղլի, ա'Անտրէայի և ուրիշ քանի մը բնիկ գորգագործներու, Սվապի մէջ տրտագրուած բոլոր գորգերը Ֆրանսա, Ամերիկա և Անգլիա կը ղրկուին: Գործաւորները 8—17 տարեկան աղջիկներ են, որը 10 ժամ կ'աշխատին և 10 փարան մինչեւ 4 զրուշ աւուրջէք կ'առնեն: Գորգի տարեկան տապրութիւնն է 290,000 քառ. մէդր, 98,000 սակի տրժէքով:

Կաշի. — Գանի մը տարիէ ի վեր տեղացիք շատ կ'աշխատին այս ճարտարութիւնը զարգացնելու, բայց չեն յաջողի հաստատուն գոյներ ձեռք բերել⁽¹⁾: Սվապի մէջ 1898ին հաստատուած խաղախորդարան մը կայ, որ տարին 2—3000 սակի գործ կ'ընէ:

×

Գոնիայի մեր քղթակիցը կը գրէ մեզ. —

Թէեւ գարնան մէջ օգերու աննպատ ըլլալը բաւական վնասեց մեր բերքերուն, բայց որովհետեւ այս տարի անցեալ տարունէ աւելի մեծ տարածութեամբ ցանք եղած էր, ուստի կարելի պիտի ըլլայ գէթ անցեալ տարուանին հաւասար քանակութեամբ բերք քաղել:

×

ՏԵՂԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ԱՌՈՒՏՈՒՐԸ

Կ Ի Ր Ա Ս Ո Ն Ի Մ Է Զ

Կիրսոնցեն պատահական քղթակից մը կը գրէ մեզ. —

Տեղական գործուածներէն մանիսայի ու պօղի վրայ բաւական կարեւոր սպառումներ կ'ըլլան Կիրսոնի մէջ: Հասազիւ 8—10 քեզկեաններ կան որ միայն պօղ կը գործեն: Կիրսոն իր պէտքին մեծագոյն մասը կը հալթայթէ թամպարայէն ու Շ. Գարահիտարէն:

Օտապաշեան և Նորատունկեան մանիսայի տունը և Բաբէլ Գարակէօզեան և ընկ. պօղի (փեթսիմալ) տունը գործակցաբար աշխատելու շահուէտ գաղափարը ունեցած են և հի-

⁽¹⁾ Մեր մարտագէտ աշխատակցէն՝ Կաշիի գործարանտէր Մ. Բինձայէ խնդրած ենք բացատրել թէ հաստատուն գոյներն ի՞նչ կերպով կ'աւարտուին:

մայ հրապարակին վրայ այդ ընկերութիւնը կը հայթայթէ վերայլշեալ ապրանքները: Կը գործէ նաեւ Տրապիզոնի, Թրիպոլիի, Օրտուի, Ֆաթուայի ու Սամսոնի հետ:

* * 25 թիւ ձերմակ վաթէրի պակասը շատ զգալի է: Գանուածը կը ծախուի 60 տանթիմի:

×

ՈՒՐՖԱՅԻ ԲԵՐՔԵՐԸ

Ուրֆայէն Աւեսիս Էֆ. Քիլբէրտն կա գրե մեզ. —

Նոր հունձքը այսօր (Ն. Տ. 16 Յունիս) սկսաւ հրապարակի վրայ առատ տեսնուիլ. ցորենին թէմինը (15 օխտն) դեռ երէկ 18 զրշ. արժէքով ձեռք չէր լինար, մինչ հիմայ թէմինը 10 զրուշի կը ծախուի: (Օտմ. սակին 1.7 զրուշ): Մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէ հրապարակին վրայ: Գարիին թէմինը 5 կոմ 6 զրուշ է: Երկու երեք շարաթ առաջ 75 զրշ. արժող իւզին լիտը (6 օխտ) հիմա 61 զրուշի կը ծախուի: Բրդին գանդարն (180 օխտ) հազար հինգ հարիւր զրուշ է: Մետաքսի բերքն ալ ազէկ է այս տարի:

ՊՂԻՆՁԻ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Անգլիական լաւագոյն տեսակէ պղնձին գինն է 104—105 անգլ. ոսկի: Քիլիի սովորական տեսակէ անմիջապէս յանձնելի պղնձին գինը 91 անգլ. ոսկիի բարձրացաւ, իսկ երեք ամիսէ յանձնելի տեսակը 91ի վրայ անշարժ կը մնայ: Անցեալ չարթու պղնձի հրապարակը քիչ մը թոյլ էր, բայց գանուած վաճառքը ուժով ձեռքերու մէջ ըլլալուն համար, գիները չկտրեցին: Պղնձ սպառող ճարտարագործները վերադասութեամբ կը գործեն, և կարելի եղածին չափ քիչ քանակով գնումներ կ'ընեն: Այս կերպով ալ, չի կարծուիր որ անոնք կարող ըլլան գինը կտրել, սրովհետեւ արտագրողները համազուած են որ այս տարի արտագրուելիք բոլոր պղնձը սպառելու չափ գործ կայ և պիտի ըլլայ ճարտարութեան մէջ:

Մայիսին 9010 թօնօ պղնձ արտածուեցաւ Ամերիկայէ, որուն 2834 թօնօն հոլանտական, 3156 թօնօն գերմանական, 832 թօնօն անգլիական, 1149 թօնօն ֆրանսական, 75 թօնօն

պելժիական, 451 թօնոն աւսարիական, 485 թօնոն իտալական և 29 թօնոն զանազան երկիրներու նաւահանգիստները ներածուեցան :

Արտածութիւն

Աֆիօն. — Ծախուեցաւ միայն 22 սնտուկ, զոր գնեց Ուիթօյ եւ ընկ. 165 զրուչէն : Իզմիրի մէջ աֆիօնին 130—140 զրուչէն ծախուելու լուրին վրայ, հա գնում եղած էէ : Անցեալ տարուան 11 սնտուկին տեղ այս տարի 7 սնտուկ միայն եկած է նոր բերքէն :

Թիֆթիկ. — 762 հակ : Գնողներն են Տեարք

Արսէն եւ ընկ. 266 հակ էնկիւրիւն 20.30—21.20

Ֆօֆս եւ ընկ. 128 » Գրհար. 21.10

Կիւլպէնկ. ելք. եւ ընկ. 201 » Զօրում 19.10—21.20

Բ. Մաննուպեան 167 » Թօսիա 19.25—20.30

Բուրդ. — Շողենաւ յանձնելի 75¹/₄—77¹/₈ զրուչ :

Գարի. — 8000 քիւէ : Մէրսինի տեսակին քիւէն կ'արժէ 15, և Բումէլիինը 15¹/₂ զրուչ :

Եգիպտացորեն. — 2000 պարկ : Իզմիրի տեսակը կ'արժէ 26¹/₂—27 փարա :

Թռչնակեր. — 1500 պարկ : Ռոտտոգոյի տեսակը, արտածութեան համար, 42—42¹/₂ փարա օխան, Կէլլաօլուինը 41—41¹/₂ փարա :

Շուշմայ. — 200 թօնօ, Սեպտ.ին և Հսկա.ին յանձնելի : Մէրսինի տեսակին օխան կ'արժէ 107—108 փարա :

Լուրիա. — 150 պարկ : Գիները նոյն են :

Սիսեռ. — 220 պարկ, Պալլըքէսիւրի Ա. տեսակին օխան կ'արժէ 57—58, Բ.ը 52—54 փարա :

Քիթրէ. — Ծախուեցաւ 7 պարկ ճերմակ 21³/₄—22¹/₂ զրուչէն օխան :

Սայիպ. — 1 պարկ 16էն և 2 պարկ 14¹/₂ զէն օխան :

Ճեհրի. — Գործ չեղաւ : Կեսարիայ տեսակին օխան կ'արժէ 7, էնկիւրիինը 6¹/₂, Զիլէինը 6¹/₄ զրուչ :

Մազլ. — Գործ չեղաւ :

Կադիս. — Սթօք չկայ :

Կ. Պոլիս 22 Յունիս

ՀԱՅԹՈՒԱՆ ԿԵԱՆԻՐ

Ղալաթիոյ Սակարանին մէջ

	16 Յնա.Շբ.	18 Բշ.	19 Գշ.	20 Դշ.	21 Եշ.	22 Ուր.
Պետական Արժեքուղիքեր						
Օսմ. Միացեալ	102.26 <i>սակի</i>	103.28	102.39	102.30	103.35	103.43
Օսմ. Երկամուղի	155.50 <i>ֆր.</i>	157.75	155.75	155.87 ¹ / ₂	158.62	158.75
Պանֆա						
Պանք Օթօման	19.80 <i>սակի</i>	20	20	19.90	19.20	20
» տը Սալօնիք	152 <i>ֆրանք</i>	150	152	150	148	148
» տը Մէթրլէն	6 <i>սակի</i>	6	6	6	5.87 ¹ / ₂	6
Երկաթուղի						
Մէրսին—Ատանա	16.37 ¹ / ₂ <i>սակ.</i>	16.37 ¹ / ₂	16.37 ¹ / ₂	16.37 ¹ / ₂	16.37 ¹ / ₂	16
Անատօլուի Երկթ. Պարտամուղի	513 <i>ֆրանք</i>	513	513	513	513	513
» » Բաժնեկուղի	17.75 <i>սակի</i>	17.20	17.80	17.70	17.37	17.45
Հանք						
Էրէյլի	310 <i>ֆրանք</i>	310	310	310	310	310
Պալեա Դարապտըն	630 <i>ֆրանք</i>	630	630	635	638	632
Դարասու պարտամուղի	87.50 <i>ֆր.</i>	85.50	87.50	87.50	85.50	85
» առանձնաշնորհեալ	73 <i>ֆր.</i>	73 ¹ / ₂	73.50	70.50	73.50	72
» սովորական	71 ¹ / ₂ <i>ֆրանք</i>	71 ¹ / ₂	71.50	71.50	71.50	70
Դասանորա առանձնաշնորհեալ	150 <i>ֆրանք</i>	148	148	148	148	148
» սովորական	143 <i>ֆրանք</i>	141	141	141	141	141
Շիրքէթը Խայրիյէի Համիտիյէ	5.40 <i>սակի</i>	5.40	5.40	5.40	5.40	5.40

SOCIETA COMMERCIALE D'ORIENTE

4. Պոլսոյ Իսթապիան Առեւտ. Սեֆէի նախագահը 1906 թուոյ առեւտրական գործառնութեանց վրայ իր տեղեկագրին մէջ Իսթապի դրամասերներուն խորհուրդ տուած էր օգտուիլ այն մեծամեծ դիւրութիւններէն զորս Օսմանեան Բարեխնամ Կառավարութիւնը կը շնորհէ երկրին վաճառականութիւնը զարգացնելու նպատակաւ: Առեւտ. Սեֆէի հրաւերն ընդունուած ըլլալով, 4. Պոլսոյ մէջ հաստատուեցաւ Սոյիեդա Բոմերչաէ Օնիեթե անունով պանքա մը, որուն Տնօրէն ընտրուեցաւ Cav. Ing. Bernardino Nogara: Տիար Պերնարսինօ Նօկարա Թուրքիոյ ներքին գաւառներու մէջ առեւտրական նրպատակաւ շատ մը համբողջութիւններ կատարած ըլլալով, մօտէն կը հանչնայ մեր երկիրը եւ հետեւապէս պիտի կրնայ օգտակար ըլլալ մեր վաճառականներուն: Իսթապիան պանքան, դրամական գործառնութիւններ կատարելէ զաւել, պիտի աշխատի նաեւ Թուրքիոյ մէջ նահապետիկ օգտակար ձեռնարկներու հաստատման:

ՁԵՔ. — ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

		£	Ֆր.	մարք	ըւրօն
Յունիս	16 Շր.	109 1/2	22.96 1/4	18.68	22.03
»	18 Բշ.	նոյն	նոյն	նոյն	նոյն
»	19 Դշ.	»	»	»	22.02
»	20 Դշ.	»	»	18.67	22.01
»	21 Եշ.	»	»	նոյն	22
»	22 Ուր.	»	»	»	21.99

Օսմ. գրամատան £ չէքին margeը 6, 7—8 փարայ էր

այս շարքով:

ԲԱՍՄԱԿԱՆ

Վիեննայի պաշտօնական սակը միայն 4 1/2 էն 5 լ բարձրացաւ:

ՅԱՌՈՔ կը լսեմք մահը գերմանացի ծանօթ վաճառական M. Edward Kölleh, որ 1867էն ի վեր հաստատուած ըլլալով Պոլսոյ հրապարակին վրայ, մանածի եւ մանիֆաքուրայի գործառնութիւններով կ'գրադէր: Իր լազորդն է M. Ferdinand Schmidt:

ԱՌԵԻՏՐ. ԵՒ ԳՐԵՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍՆԵՆԿԻ

Գաւառի Թղթակիցներուն

Առեւտրական եւ գրեւական գրասենեկի գաւառներէ առեւ. հարցումներ եւ յանձնարարութիւններ կ'ըլլան առանց դրկելու որոշեալ 10 զրշ. ի զրոշմանով զոր որ ըլլալիք ծախքերու եւ տրուելիք պատասխանին ճշդ-ժատարական ծախքին փոխարէնն է: Առանց այդ տասը զրուշի զրոշմանով թիւն, նամակները անպատասխանի կը մնան, իսկ երբ այդ որոշեալ ծախքը զրկուի, անմիջապէս կը հաղորդուի պէտք եղած առեւտր տեղեկութիւնը:

Արտօնատէր Հ. Ս. Խ. ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ — Տպագր. ԶԱՐԵՀ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

30 հն 50 % զեղչ

Հրատարակութիւն

Բիւզանդ ԷՖ. Պօզանեանի

ՖԲԱՆՍԵՐԻՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ, հայերէն բացառ,
բուժեալ, Բառագլուխութիւն և Համաձայնու-
թիւն, ճոխ հրահանգներով, 320 երես, դին 7 զրշ.

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, Բաղ., Բնկն., եւ Ստմն.

Տիգրան Պօզանեանէ

4 »

ՍԱՂՄՈՍ, խոշորագիր

5 »

Սոյն գրքերու վաճառումն յանձնուած է Առեւտրական
և Գրեւնական Գրասենեկին, որ պատրաստ է անհամեմատ
զեղչ ընել մեծաքանակ գնողներու համար, 30 էն մինչև 50%
ըստ քանակութեան:

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՀՐՆ ՕՐԵՐ

Պուէճ Խաչատուր Միսաքեան

եւ իր ժամանակակից իմացականին վրայ հայեացներ

ԳՐԵՑ Յ. Գ. ՄԵՄԸՐԵԱՆ

19րդ դարու թուրքահայոց իմացական, բարոյական և
արուեստական միճակին վրայ ալ վաւերական յիշատակա-
գիրներով դարդարեալ հատոր մըն է՝ 140ի չափ էջերով, որ
անցեալ նշանաւոր տնօնացի վրայ ալ կը խօսի հոգեբանօրէն,
գլխաւորապէս Պուէտ Խաչատուր Միսաքեանի վրայ, որ այդ
տնօնաց կարկառուններէն էր՝ իբրեւ բանաստեղծ-փիլիսոփայ,
25 տարի անցուցած Բաղիզի մէջ:

Կրճախուի Կ. Պոլիսի բոլոր գրադատաւներուն քով,
գին 7½ զրուշ:

Մեծաքանակ (20 հատէ տւելի) կանխավճար խնդրող-
ներու և գնողներու համար կ'ըլլայ 25% զեղչ, գրել առ-
այս հեղինակին հասցէին, Կ. Պոլիս Զաքարեայ Գ. Պալենց
ու Պ. Զարդարեան գրատունները:

10—5

Գառնիկ Ուղուրեան

ՊՐՈԻՍՍ. ՀԱՐԻՐ ՄԷԲԹԷՊԻ ՄԷԶՈՒՆԼԱՐԸՆՏԱՆ

Գ Ա Յ Ս Է Ր Ի

Գայսէրի-էվէրէք իրէք պէօճէյի թօխումը պայլընդ, քարատապան խասթալըարը կէօրիւնմէտիյնտէն՝ Պրուսա մահառւաթրնա նիսպէթէն էվյա տրր: Սաթաճաղըմրդ թօխումար, Բասթէօր ուսուլի իլէ մուտէնէ օլմուշ, Պաղաւտ ճընսը պէեազ գողա թոխումը, Տէյունը Ումուլիյէնին խուսուսի թային էթտիյի սէյեար միւֆէթթիլէր դարաֆընտան մուայէնէ վէ թաստիք օլտնմուշ: Պանտըրօլը վէ պէհէր բաքէթի 25 կրամըք:

Պու սեհէ ազ պիր մրգաւ սըբարբ իսեհիեր իփհեհ սեհէ ումում իգքիզասընը պիզսեհ եաբանալարընա եմիհիզ:

Ֆիյաթ . Լ. Օսմ. 100 զրուշտան, 10 բաքէթտէն 50 բաքէթէ գատար, պէհէր բաքէթի 16 զրշ., 50տէն 100 բաքէթէ գատար՝ 15 զրշ.: 100տէն ֆազլա խթէյէնլէրէ իքրամ օլունուր: Քէօմէլի թօխում խթէյէնլէր Մայիս-Յունիս ալլարընտա աթիտէքի ատրէսիմիզէ միւրաճաաթ իթմէլի տիրլէր. —

Նազլիյէ իւճը՝ թի ալանլարա այիտ տիր:

ԳԱՌՆԻԿ ՈՒՂՈՒՐԵԱՆ. — Գայսէրիտէ, Գանճանակ իմանը աղղընտա:

Թիլիքաֆ աւրեալի. — Գայսէրիտէ թոհաֆիյէճի Գառնիկ Ուղուրեան: 5—4

ՃԵՐԻՏԵԻ ՇՈՐՔԻՅԷ. — Օրաթերթ ամենօրեայ. Ազգային, քաղաքական, տնտեսական եւ գիտական: Բաժանորդագրութիւն Կ. Պոլսոյ համար տարեկան 140, վեցմս. 70 եւ եռամսեայ 40 զրշ., Գաւառներու համար 150, 80 եւ 45 զրշ.: Հասցէ. — Կ. Պոլիս, Պապը Ալի ճատտէսի, թիւ 29:

ՄԱՆՁՈՒՄԷ. — Հայաթերթ առաւօտեան, ներքին, ազգային, քաղաքական, գրական, գիտական եւ տնտեսական: — Պոլսոյ համար տարեկան 80 եւ վեցմս. 50 զրշ.: Գաւառներու համար 108 եւ 60 զրշ. եւ արտասահմանի համար 25 եւ 13 ֆր.: Ձեռքէ՝ 10 փր.: Հասցէ. — Կ. Պոլիս, Պապը Ալի ճատտէսի, թիւ 33:

Պետրոս Մանուկեան

ՇԵՐԱՄԱՐԱՆ — ՀՆՏԱՎԱՃԱՌ

Խ Ա Ր Բ Ե Ր Դ

Կ'ուզէ՞ք առողջ չերամի հունտ, դիմեցէք Պետրոս Մանուկեանի հասցէին, ի՛նքարբերդ, որ տեղւոյն Որբանոցին ի հաշիւ մեծ խնամով կը պատրաստէ Պաղատտի ընտիր չերամահունտ:

10—4

Ի Ի Ն Ի Օ Ն

Ապահովագրական Հնկերութիւն

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ

Ի ԲԱՐԻՉ

1828

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ

Ի ԲԱՐԻՉ

1828

ԵՐԱՇԵՆԱԽՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

Դրամագլուխ եւ Պահեստ 296 միլիոն ֆր.

1905ին գանձուած ապահովագրին 39 , ,

Մինչեւ 1905ի վերջ հատուցուած վնասք 160 , ,

Ինչպէս այս քիւերէն կ'երեւի, ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է **296 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.**, որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻԻՆԻՕՆի ապահովագրեղոց:

Արեւելի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց: Նպասաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ուրիշ ո՛ր եւ է ընկերութեան պայմանները:

Ընկերութեան դրամասուսն է **ՕՍՄ. ԿԱՅՕ. ՊԱՆԲԱՆ**

Թուրքիոյ եւ Արեւելի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Տնօրէն **ՍԻՄՕՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ**

Կենաց ճիւղին պէս **ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ**

ՍԲԱՄՊՈՒՆ, Սուլթան Համամ, Բաւերընք Օղլու րասած

Դործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր բաղաւաղ մէջ
50—18

ԲՈՒԼ. ԳՆՈՂ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ Եւ հաւաքողներուն

Թրքական բօսթի բուլերու, նամակի եւ մտնաւանդ imp-
riméeի զանազան տեսակներէն մեծաքանակ գնել փափա-
քողները թող հաճին անգամ մը դիմել ծանօթ բուլի հաւա-
քիչ Օննիկ էֆ. Կ. Էպէեանի, Իզմիտ: Նմանապէս անանք որ
իրենց բուլի հաւաքածոն ճօխացնել ուզեն, թող անգամ մը
հաճին իրենց մեծ հայրիկէն մնացած հին արկղներուն անկիւն-
ները պրպտել եւ հոն գտնուած գունատ պահարաններու վրայի
ամէնահին թրքական բօսթի բուլերէն վերոյիշեալ հաւաքիչին
զրկել որոնց փոխարէն պիտի ստանան միեւնոյն քանակով
արժէքաւոր եւ հաղուադիւտ բուլեր:

«Թէ ահհիւալի» նամակներուն միայն պատասխանատուու-
թիւնը կ'ստանձնուի:

Հասցե. — Իզմիտ ՕՆՆԻԿ Կ. ԷՊԷՆԱՆ

Անհամեմատ Զեղչ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Դպրոցական Նոր Տարեցւանին Առթիւ

Պ Է Տ Ք Է Օ Գ Տ Ո Ւ Ի Ն Ա Ռ Ի Թ Է Ն

Ծանօթ հրապարակագիր և հեղինակ Բիւզանդ Էֆ.
Պօլաճեանի յօր'նած

ԳՐՊԱՆԻ ԲԱՌԱՐԱՆԸ

Գ. Ի. Ն. Ե. Ղ. Ր. Ո. Ի. Շ.

Յրանսերէն նորավարժ ուսանողներու համար յոյժ պիտանի, դիւրատար ու գործնական սոյն բառգրքոյկը 14,000 բառերու, տներու, ասացումներու ընտիր հաւաքով մը կը կազմէ: Ազգ. վարժարաններու համար 2⁵⁰ օլ⁰ գեղջ: Յիսո՛րհն օրինակ մէկ անգամէն գնող գաւառային վարժարաններու համար 10 (սասն) օրինակ ձրի կը տրուի:

Տ Ե Ս Ս. Կ Ս. Ն. Ե Ի. Գ Ռ Բ Դ Ն Ա. Կ Ա. Ն.
Քերականութիւն Աւելանիկ Լեզուի

Գին Ա. Տարւոյ 2 ղրուշ } Զեղչ 30 %
> Բ. > 5 >

Ներկայ դպրոցական շրջանին համար արագալսման զեղչով մը կը ծախուին իրենց տեսակին մէջ լաւագոյնն ըլլալու պայմանաւ:

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ԱՌ ՀԱՐԻԻՐ ԶԵՂՉ

յիսունական օրինակ մէկ անգամէն գնող ազգ. վարժարաններու համար: — Առաքմանց ծախքը գնողին վրայ է:

Սոյն երկու գրքերու վաճառման կեդրոնացեալին Է Առեւ. եւ Գրեցական գրասենեակ, Պոլիս, Մեհմէթ բաշա խան, քիւ12:

Յակոբ Սրապեան Գրատուն

Մ Ա Ր Ձ Ո Ւ Ս Ն

Դաւառական միակ գրեցական կեդրոնացեալին, ուր ի մէջ այլոց պիտի գտնէք նաեւ Անգլ. Հայ. Զրուցատրական Քերականութիւնը, զոր թարգմանած է Գէորգ Էֆ. Կիւլեան: Գին 15 ղրուշ, փոստի ծախքով՝ 17 ղրուշ, փոստի փուլ կ'ընդունուի:

10—5

Եթէ ԴՐԱՄ ՎԱՍՏԱԿԻԼ ԿՈՒՉԵՆ Գրավաճառները եւ ապագական գործերով զբաղողները որոնք գաւառներու մէջ հաստատուած են, թո՛ղ գիտեն **ԶԱՐԵՆ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ** **ՏՊԱՐԱՆ** [Էմմադի ԵՇՍ.Ն. Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ, 1880] եւ անոր գործառնութեան պայմանները պարզող յայտագիրը ուզեն: Դործի նամակներուն անմիջապէս կը պատասխանուի: Յանձնարարութիւնները վերադարձող քրթասարով կը շինուին ու կը վերադարձուին: ՏՊԱՐԱՆՍ կը կատարէ **ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ**, **ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՆ**, **ԳՐԵՆԱԿԱՆ**, **ԿԱԶՄԱՐԱՐԱԿԱՆ** ու փոքր **ԳՐՈՒԹԵԱՆ** վերաբերեալ ամէն ճեսակ յանձնարարութիւններ: Յանախորդ ներկայացնողին լեցունիկէ ետեւաբաժին:

ԲԻԲԻՐԱԿՆ «يوراكن»

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Մէհմէտ Փաշա Խան, Թիւ 12

ارمنيجه غزته سي

در سعادت محمد پاشا خان نومرو ۱۲

PURAGN

Revue Arménienne

Stamboul, Mehmed Pacha Han, N. 12

ՕՍՄ ԱՌԵԻՏ . ՍԵՆԵԱԿԷՆ

ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ

Բ. ՇՐՋԱՆ

Թիւ 27

Թուրքիոյ Հաւկիթներուն

ՍՊԱՌՈՒՄԸ ԱԻԵԼՑՆԵԼՈՒ

Միջոց մը

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՏԱՆ ՄԸ

ԱՌԱՋԱՐԿԸ

ՄԵՐ ՀԱԻԿԻԹԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

[Տեսնել Առեւտր . Բրոնիկին մէջ]

30 ՅՈՒՆԻՍ 1907

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՑՊԱԳՐ . ԶԱՐԵՀ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

THE SINGER

MANUFACTURING Cie.

Ս Ի Ն Կ Ե Ի

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

400Է աւելի Պատւոյ վկայական
Շքանալով

Սինկէրի կարի մեքենաները, իրենց սովորութեանը համար
աշխարհի ամէն կողմը տարածուած են:

ԲՈԼՈՐ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԸ { Սինկէրի մեքենայ միայն կը գործածեն
ԲՈԼՈՐ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐԸ {
ԲՈԼՈՐ ԿՈՇԿԱԿԱՐՆԵՐԸ {

Մասնաճիւղեր բովանդակ թուրքիոյ մէջ

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին. —

Բ Ն Բ Ս. { Շիտակ ճամբայ, Կալաթաւէրայի դիմաց
» » Պօնթարշէի դիմաց, 343 կրկ.

Ղ Ս Ղ Ս Թ Ի Ս. { Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւ
» » Թրամուէյի կայարանին դիմաց

Պ Ո Ղ Ի Ս { Սուլթան Համամ, Թիւ 2
» » Սուլթան Պայագիտ, Թրամուէյի կայարանին
դիմաց, Թիւ 13

Ս Կ Ի Ի Տ Ս Մ Բ, Զարը Պօյու, Թիւ 120

Սինկէրի կեդրոնատեղին կը գտնուի Բերա, Շիտակ ճամբայ
Թիւ 343 կրկին, Տիւզ օղլու Սարգիս պէյի տունը:
50—47

Պետրոս Մանուկեան

ՇԵՐԱՄԱՐԱՆ — ՀՆՏԱՎԱՃԱՌ

Ի Ա Ր Բ Ե Ր Դ

Կ'ուզէ՞ք առողջ շերամի հունտ, դիմեցէ՛ք Պետրոս Մա-
նուկեանի հասցէին, ի Խարբերդ, որ տեղւոյն Որբանոցին
ի հաշիւ մեծ խնամով կը պատրաստէ Պաղտատի ընտիր շե-
րամահունտ:

10—4

Գառնիկ Ուղուրեան

ՊՐՈՒՍՏ. ՀԱՐԻՐ ՄԷՔԹԷՊԻ ՄԷԶՈՒՆԼԱՐԸՆՏԱՆ

Դ. Ա. Յ. Ս. Ե. Բ. Ի.

Դայսէրի-էվէրէք իրէք պէօճէյի թօխումընտա պայղընլգ, քարատապան խասթալքլարը կէօրխնմէտիյինտէն՝ Պրուսա մահառլաթրնա նիսպէթէն էվլա տըր, Սաթաճաղըմըլ թօխումլար, Բասթէօր ուսուլի իլէ մուսէնէնէ օլմուլ, Պաղաաա ճընսը պէեաղ գողա թօխումը. Տէյոռնը Ումումիյէնին խուսուսի թային էթտիյի սէյեար միւֆէթթիլլէր դարաֆընտան մուսյեէնէ վէ թաստիք օլունմուլ: Պանտըրօլլը վէ պէհէր բաքէթի 25 կրամլըք:

Պու սեկէ ազ պիր մըգսուր սըբարքօ իսեկիւր իփննի սեկէ ումում իգրիզաւընը պիզսեկն Եաբանախարընա եմիկիլ:

Յիյաթ. Լ. Օսմ. 100 զրուշտան, 10 բաքէթտէն 50 բաքէթէ գատար, պէհէր բաքէթի 16 զրշ., 50տէն 100 բաքէթէ գատար՝ 15 զրշ.: 100տէն ֆաղլա իսթէյէնլէրէ իքրամ օլունուր: Բէսմէլի թօխում իսթէյէնլէր Մայիս—Յունիս ալլարընտա աթիտէքի տալէսիմիզէ միւրաճաաթ իթմէլի տիլլէր. —

Նազլիյէ իւճըլթի ալանլարա ալիտ տիր:

ԴԱՌՆԻԿ ՈՒՂՈՒՐԵԱՆ. — Դայսէրիտէ, Դանճանալ իանը աղղընտա:

Թեկկրաֆ աւրեսի. — Դայսէրիտէ Թոհաֆիյէճի Դառնիկ Ուղուրեան:

5—5

Լ'ՈՒՆԻՎԵՐՍՕ

L'UNIVERSO

Ապրանքներու Փոխադրութեանց Վճանգներու դէմ
ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՊՈԶՈՎԱԿՐԱԿԱՆ ԲՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կեդրոնառնդի ՄԻԼԱՆ

Դրամագլուխ 2, 250, 000 Լիրա

Ընկերութիւնը թէ՛ ծովու և թէ՛ ցամաքի վրայ ապրանքներու փոխադրութեանց համար ապահովագրութիւններ կ'ընդունի խիստ շահաւոր պայմաններով

Արագ եւ ամբողջական հասուցում վնասներու

Ընդհ. Գործակալ եւ «Ալվառի»ի ֆոմիսեր

ՐԱՐՍԵՂ ԹԷՔԷՆԱՆ

Գօճաման Օղլու Խան, Կ. Պոլիս

Դեր-Գործակալներ՝ Թուրքիոյ գլխաւոր նաւահանգիստներու վեր:

* Գոհացուցիչ պայմաններով դեր գործակալներ կը փնտռուին այն տեղերը

ուր գործակալութիւն հաստատուած չէ տակաւին

Տեղային գործակալներ կը փնտռուին պատուաւոր ու կարող Շահաւոր պայմաններ

50—23

SOCIETA COMMERCIALE D'ORIENTE

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1907 Փետրուար 19ին կազմուած

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝ 3,000,000 ՖՐԱՆԲ

ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒՄ

ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ. — ՎԵՆԵՏԻԿ, Բանքո սան Բրովիո
Կ. ՊՈԼՍՈՑ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ. — ԱԶԱՐԵԱՆ ԽԱՆ, Վոյվոտա փողոց

Ջեդչ եւ գանձում առեւտր. բուղբերու

Չեֆ եւ վարկագիր

Փոխանակագիր Թուրքիոյ եւ Եւրոպայի ամեն քաղաքներու
վրայ

Դնում եւ վանառում ամեն քեանկ արժեքուղբերու

Փոխանաւուրիւն արժեքուղբերու վրայ

եւ վերջապէս

Պանքայի ամեն գործողութիւններ

Հեռագրական հասցէ. — COMMERCIALE

ԳՐԵՏԻ ԼԻՕՆԵ

CREDIT LYONNAIS

1863ԻՆ ՀԻՄՆՈՒՄ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ 250,000,000 Ֆր.

ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒՄ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ. — Կալաթա, Բարաքէոյ, Եէնի Խան

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ Ի ԲԵՐԱ. — Մեծ փողոց, Թիւ 333

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ Ի ՊՈԼԻՍ. — Սուլթան Համամ, Ալլահվէրտի Խան

Գլխաւոր գրասենեակը եւ մասնաճիւղերը ամէն գործառ.
նութիւն կը կատարեն:

Պոլսոյ մասնաճիւղը դրամ փոխ կուտայ ապրանքի վրայ
եւ կ'ընդունի ապրանքներ թէ՛ ուրիշին հաշուոյն ծախելու
(en consignment) եւ թէ՛ Սիրքէճիի իր մասնաւոր միջերանո-
ցին մէջ պահելու համար (en dépôt libre):

Ղալաթիոյ գրասենեակը եւ Բերայի ու Պոլսոյ մասնա-
ճիւղերը վարձու կուտան դրամարկներ, որոնք անմիջեւ
են իրենց տոկոսնութեամբ եւ իրենց չափաւոր վարձքով: